

TYP0-
grafiske
MEDDELELSER

Saugbrugs i Halden:
**Papirfabrikant med
tro på framtida**

Side 11 - 12

Tjue år etter inngåelsen av EØS-avtalen er en ny debatt om innholdet, og også om selve avtalen i gang. Og det er i fagbevegelsen, hvor det er mest misnøye med avtalen, at debatten har startet. Ikke overraskende på bakgrunn av de negative erfaringer mange av medlemmene har med direktiver og pålegg som blir pålagt Norge. Men intensiteten og engasjementet har økt i styrke de siste årene. Siden motstanden mot Tjenestedirektivet i 2007 til debatten omkring Vikarbyrådirektivet på forrige års landsmøte i Fellesforbundet har mye skjedd i fagbevegelsen. Den selvstendige linja som kom til uttrykk under debatten om vikarer og innleie på landsmøtet sist år utviklet seg videre med debatt og demonstrasjoner

mot direktivet. En debatt som etter hvert har fått et videre politisk perspektiv enn enkeltdirektiv, og som har kommet til uttrykk på høstens første forbundslandsmøter. Først hos Postkom som vedtok et krav om at arbeidslivsspørsmål skal tas ut av EØS-avtalen, og senere, hvor et forslag om å erstatte EØS-avtalen med en handelsavtale var nær ved et flertall på landsmøtet i Handel & Kontor.

Her ser vi resultatene av en mer selvstendig og selvbevisst fagbevegelse på sitt beste, men etter og hørt LO-lederen innlede hos Handel & Kontor har ikke denne forståelsen nådd toppen.

Flåten brukte sin innledning på Landsmøtet til å advare mot en opprivende debatt om EØS, og oppfordret medlemmene til å konsentrere seg om valgkamp for regjeringa!

Vi mener det er meget beklagelig at

ikke LO-lederen forstår at det sterke engasjementet i fagbevegelsen omkring EØS ikke er en kamp mot den sittende regjeringa, men et oppriktig engasjement ut fra de konkrete erfaringer som medlemmene har gjort seg ute på arbeidsplassene. Hvis ikke regjeringa, og LO-lederen, kan mobilisere fagbevegelsen til valgkamp kan de allerede nå erkjenne valget i 2013 som tapt. For å skape et engasjement i fagbevegelsen en gang til må det mer til enn advarsler om en borgelig regjering. Det er ikke engasjerte LO-medlemmer som er regjeringsgas trussel.

Vi vil ha en engasjert ledelse i fagbevegelsen som maner til kamp for våre saker, og ikke en som vil dempe engasjementet i egne rekker.

MED TRO PÅ FRAMTIDA.
På Saugbruks i Halden produserer 500 ansatte i overkant av 500 000 tonn magasinpapir av typen SC hvert år. De er nå den eneste fabrikken i Norge som produserer magasinpapir.
Les mer på side 11 og 12.

Innhold nr. 3 2012:

Side 3: Gdesign Grafiske Klubb **Side 4 - 5 - 6:** Ny AFP i privat sektor **Side 7:** Sluttvedlag • Et verdig monument for Oswald-gruppa **Side 8 - 9:** Good morning Vietnam! **Side 10:** Norsk papirindustri; hvor er markedet? **Side 11 - 12:** Saugbruks i Halden **Side 13:** Årets fotballfest er over **Side 14:** Eget firma og medlem i Ogf **Side 15:** Historiespalta: De selveiende maskinsettere **Side 16 - 17:** Bokmelding - Gutenberg • Arbeiderkultur **Side 18 - 19:** Jubileum og ny bok i Oslo grafiske fagforening **Side 20 - 21:** Etter tariffoppgjøret - hva gjør vi nå • Tariffomt rom **Side 22:** Kortreiste trykksaker **Side 23:** Et merke for seriøsitet **Side 24:** Medlemsmøte i Roseveien **Side 25:** En framtid på Rud? **Side 26:** Ungdomssamling i Sagveien • Interessert i boka? • Visste du at **Side 27:** Et museum i Drøbak **Side 28:** Stibo sluker Color print **Side 29:** Nytt fra byen • Styrespalta **Side 30 - 31:** Vi gratulerer vår jubilarer • Møtedager for OGF Pensjonistforening i 2012 **Side 32:** Halvårsmøte 2012 i Sagveien

TYPO- grafiske MEDDELELSER

Medlemsblad for
Fellesforbundet, avd. 850, Oslo
Grafisk Fagforening.
Utkom første gang i 1876.

Ansvarlig utgiver: Terje Fjellum

ANITA FRØLAND
Andvord Grafisk - anita.froland@andvord.no

EVA-LILL BEKKEVAD
LO media - eva-lill@lo-media.no

LARS PENICK
lchri-pe@online.no

STIG OVE KUBBERUD
kubberud1987@hotmail.com

FINN JENSEN
finn.jensen@bluezone.no

KJETIL LARSEN
kjetil.larsen@fellesforbundet.org

BRITA BØRRESEN
brita.borresen@gmail.com

ADOLF LARSEN
adolf.larsen@fellesforbundet.org

Trykk: Andvord Grafisk as,
et Staples selskap

Når det gjelder stoff og andre henvendelser, ta kontakt med Adolf på mobil 975 27 464.

Nå kan vi få tariffbundne t-skjorter!

Gdesign Grafiske Klubb ble stifta 13. september, og vi ønsker dem velkommen i våre rekker! Alle de sju ansatte er nå organisert. Siv Bjerke ble valgt til klubbens første leder, Hege Lindhardt Thoresen til nestleder.

Tekst og foto Kjetil Larsen

Gdesign er totalleverandør av grafiske tjenester. De leverer trykksaker, plakater, storformatplott, bildekor, skilt og tekstiltrykk. Ikke minst tekstiltrykk er interessant. Gdesign er den første bedriften med tariffavtale i OGF som leverer t-skjorter og andre tekstiler med trykk. Dette har vært et savn blant alle som er opptatt av å handle med bedrifter som har ordna forhold. Nå kan vi bestille hos Gdesign med god samvittighet.

Bedriften er lokalisert på tre forskjellige steder. Hovedkontoret ligger på Neskollen i Akershus hvor det meste av den fysiske produksjonen foregår. Det er en avdeling på Gjerdrum hvor de driver mest med design og plott og en avdeling på Gran på Hadeland hvor de driver med design, salg og ordrebehandling.

Alle stiller opp!

På tross av at de spredt på tre steder stilte alle medlemmene opp når det var stiftelsesmøte for klubben på hovedkontoret på Neskollen. OGF stilte med møteleder og klubbens første årsmøte var raskt unnagjort. Etter det formelle årsmøte var det en gjennomgang av tariffavtalen og medlemsfordelene i OGF.

– Det viktigste for klubben i første omgang er å sjekke at lønn og arbeidstid er i tråd med tariffavtalen, sier nyvalgt leder Siv Bjerke. Siv har erfaring som tillitsvalgt i Coop (Handel og Kontor) og vil nå sette seg inn i lov- og avtaleverket som gjelder for grafisk bransje. Med medlemmer spredt på tre steder blir det også en utfordring å få ut informasjon til alle, men hvis det gode oppmøte på stiftelsesmøtet fortsetter, lover det bra for den nystarta klubben.

Fusjon

Dagens Gdesign er et resultat av at Gdesign på Neskollen kjøpte opp og la ned HTR (Hadeland trykk og reklame) på Gran i sommer. På HTR var det tariffavtale og noen organiserte, på be-

driften på Neskollen var det bare Siv Som var organisert og hun var i HK. Nå er alle organisert i OGF. Alle de ansatte i HTR, bortsett fra en medarbeider på ferdiggjøring, har fått ansettelse i det nye Gdesign.

Det er brødrene Glen og Johnny Sætre som eier og driver Gdesign. Glen er leder for produksjonen og har mange års erfaring med grafisk design. Johnny er daglig leder og har mest erfaring fra musikk- og utelivsbransjen.

– Vi er opptatt av å gi kundene god og rask service og å levere kvalitet i alle ledd, sier Johnny.

– Vi er også opptatt av at de ansatte har det bra, da gjør de nemlig en god jobb. Vi har undertegnet tariffavtalen spesielt for å sikre at de ansatte som kom fra HTR ikke skulle få noe dårligere vilkår enn de hadde.

Glen og Johnny Sætre avslutter med at de ønsker alle forbund, fagforeninger og klubber hjertelig velkommen til å bestille trykksaker og tekstiler med trykk hos Gdesign.

Glen og Johnny Sætre eier og driver Gdesign

Alle medlemmene av klubben stilte opp på stiftelsesmøtet. Fra venstre: Alfiero Zaccarelli, Liv Lundberg, Anne Eva Ødegård, Hege Lindhardt Thoresen (nestleder), Mette Smelhus, Ole Kristian Øistad og Siv Bjerke (leder).

Ny AFP i privat sektor: Tariffavtale = god pensjon!

Det er stor forskjell på å bli pensjonist med eller uten AFP. Det kan skille 30 000 - 80 000 i årlig pensjon livet ut. For å ha rett til AFP, må du jobbe i en bedrift med tariffavtale den dagen du ønsker å ta ut din pensjon. Det er også en rekke andre kriterier som må være oppfylt. Ny AFP er et livsvarig gode som kommer på toppen av annen pensjon forutsatt at man er omfattet av ordningen og fyller vilkårene for AFP. Dette bør inspirere flere til å jobbe for tariffavtale på sin bedrift.

Av Kjetil Larsen

AFP (AvtaleFestet Pensjon) kom til som en del av tariffoppgjøret i 1988. Den ble innført for at sliterne i tunge yrker skulle få en verdig utgang fra arbeidslivet uten å tape vesentlig i pensjon i forhold til de

som sto i arbeid til ordinær pensjonsalder.

Pensjonssystemet har vært under diskusjon og revisjon siden, men i 2011 kom den nye pensjonsordningen på plass, og dermed også endring av hvordan AFP i privat sektor virker.

Den nye folketrygden er fleksibel. Du kan ta ut pensjon, helt eller gradert, fra du er 62 til 75 år. Du kan også velge om du vil jobbe helt eller delvis ved siden av uten avkorting av pensjonen. Spørsmål om pensjon er med andre ord ikke lenger et spørsmål om når man skal gå av med pensjon, men om når man skal ta ut sin pensjon.

Underregulering av alderspensjon fra Folketrygden

En av de viktigste endringene i de nye pensjonsreglene er at ytelsene skal konsekvent underreguleres i forhold til lønnsutviklinga. Det vil si at framtidens pensjonister vil stadig få en lavere regulering av sin løpende alderspensjon enn det den generelle lønnsreguleringen skulle tilsi. Ny regulering gjelder for alle som har løpende alderspensjon fra folketrygden.

Fra «besteårsregel» til «alleårsregel»

Den andre store endringa er overgang fra «besteårsregel» til «alleårsregel». Tidligere var det de 20 åra du hadde best pensjonsopptjening i løpet av livet som dannet grunnlaget for utregning av pensjonen. Maksimalt antall opptjeningsår i opprinnelig opptjeningsmodell er 40 år. Med ny opptjeningsmodell har vi fått en såkalt alleårsregel. I dette ligger at alle år teller (altså ikke lenger de 20 beste eller noe tak på 40 opptjeningsår). Omfattes du av ny opptjeningsmodell får du pensjonsopptjening tilsvarende 18,1 prosent av det du har tjent hvert eneste år fra du var 13 til du blir 75, maksimalt beregningsgrunnlag er begrenset oppad til 7,1 G (G = folketrygdens Grunnbeløp og utgjør pt. kr. 82.122)

Ny opptjeningsmodell er bra for de som har mange år i arbeidslivet med jevn inntekt, og ikke så bra for de som har ujevn inntekt og få år i arbeidslivet; for eksempel fordi de har kommet sent ut i arbeidslivet og/eller fratrer tidlig. De som er født fram til og med 1953 følger fullt ut gammel opptjeningsmodell (besteårsregelen og maks 40 opp-

tjeningsår), mens de som er født mellom 1954 og 1962 får litt fra hvert system. 1954 årskullet vil ha 90 prosent gammel ordning og 10 prosent ny, mens 1962 årsgangen vil ha 10 prosent gammel ordning og 90 prosent ny. De som er født fra 1963 og utover vil få all sin pensjonsopptjening etter ny opptjeningsmodell.

Levealderjustering

Den tredje viktige endringa er den såkalte levealderjusteringa. Det betyr at for hvert årskull gjør myndighetene en beregning for sannsynlig levealder for ditt årskull. Så blir din «pensjonspott» fordelt utover disse åra. Dette vil slå veldig usosialt ut. De som lever lenge og velger å begynne å ta ut pensjonen på et seint tidspunkt (det er ofte folk i ledende og akademiske stillinger) vil da få ut mye mer pensjon både totalt og hvert enkelt år, enn de som dør tidligere.

Fleksibelt uttak

Det samme momentet slår inn når man velger tidspunkt for å ta ut pensjon. Du har et beløp, din «pensjonspott», som skal fordeles utover årene du antas å være pensjonist. Det betyr at jo lenger du venter med å ta ut pensjon, jo færre år skal den fordeles på og jo høyere blir årlig ytelse. Samtidig er det jo dumt å vente for lenge, da kan man jo risikere å dø før man har fått noe pensjon i det hele tatt eller få veldig få år som pensjonist.

Ny AFP i privat sektor

AFP er et livsvarig påslag til alderspensjonen din. Hvor stor ytelsene fra AFP blir for hver enkelt beregnes med 0,314 prosent av hvert års inntekt opptil 7,1 G fram til 62 års alder. Hvis du har hatt en inntekt tilsvarende 350 000 (i 2012 Kr) i året hvert år i 40 år ved pensjonstidspunktet, blir AFPen som følger: $350\,000 \times 0,314 = 1099$ pr. år $\times 40$ år = 43960 i årlig livsvarig påslag i pensjon ved uttak 67 år.

Velger man å starte uttak av AFP før fylte 67 år er ordningen slik at AFP-en skal utgjøre kroner 19.200 mer hvert år før fylte 67 år. Mange misforstår og tror at de dermed taper kroner 19.200 per år dersom de ikke starter uttak av pensjonen før fylte 67 år. Det er feil. Opparbeidet AFP er opparbeidet AFP – ved uttak før 67 år omregner man pensjonen slik at vedkommende får ut kroner 19.200 mer (det såkalte kronetillegget) i årene frem til 67 år mens resten av opparbeidet AFP fordeles som en livsvarig ytelse. Dersom man utsetter uttaket til 67 år har man ikke brukt noe AFP-potten og hele summen fordeles på en livsvarig ytelse.

De eldste årskullene (født før 1963) får

i tillegg et skattefritt kompensasjonstillegg. Se i tabell hos NAV hva det utgjør for ditt årskull. Heldigvis har NAV laget en egen pensjonskalkulator på sine nettsider, så vi slipper å regne ut dette selv (se nav.no).

Kriterier for å få AFP

Det holder ikke bare å bli 62 år for på få AFP, det er en rekke kriterier som må innfris og disse blei skjerpa i 2011. AFP må tas ut sammen med hel- eller delvis alderspensjon. AFP kan ikke tas ut gradert, men må tas ut fullt når du velger å begynne å ta den ut.

Du må jobbe på en bedrift med tariffavtale med en av de store fagorganisasjonene, for eksempel Fellesforbundet, den dagen du vil begynne å ta ut pensjon og det må du ha gjort de 3 foregående årene (her er det 26 ukers slingringsmonn, men du må være ansatt på uttakstidspunktet). I tillegg er det regler for hvor lenge du må ha vært omfattet av AFPordningen (AFP ansiennitet) før fylte 62 år. Hovedregelen er at du må ha vært omfattet av ordningen 7 av de siste 9 årene. For de eldste årskullene gjelder følgende overgangsregler

1944 – 1951 3 av 5 siste år,
1952 4 av siste 6 år,
1953 5 av siste 7 år,
1954 6 av siste 8 år,
1955 og fremover 7 av siste 9 år

Ansiennitetskravet er langt strengere enn gamle regler. Ikke bare er kravet til hvor mange år man har vært omfattet av ordningen vesentlig skjerpa, i tillegg må kravet være oppfylte ved fylte 62 år. Du kan altså ikke reparere ved å jobbe utover 62 år. Fyller du kravet ved fylte 62 år eller ei?

Du må på uttakstidspunktet ha være en reel arbeidstaker og den arbeidsgiveren du vil ha AFP hos må være hovedarbeidsgiver.

En rekke andre vilkår må være oppfylt for at du har rett på AFP. Lurer du på om du fyller vilkårene kan det være en grei test å gå inn på nettsiden til Fellesordningen for AFP (www.afp.no). Der kan du ta en test som viser om du fyller de ulike vilkårene for AFP (klikk inn på det som heter «Lurer du på om du har rett til AFP. Ta AFP-testen her»).

Ikke alle kan få AFP

Du får ikke AFP hvis du har mottatt pensjon, ventelønn eller annen ytelse uten motsvarende arbeidsplikt fra nåværende eller tidligere arbeidsforhold de 3 siste år før fylte 62 år. (Uførepensjon regnes her ikke som pensjon). Er ytelsen du har mottatt mindre enn 1,5G hvert av de tre årene, vil du likevel være berettiget

til AFP (hvis alle andre vilkår er oppfylt).

Du må heller ikke motta uførepensjon fra folketrygden etter fylte 62 år.

Det som hindrer mange fra å kunne ta ut AFP før 67 år er at det også er en forutsetning at man samtidig tar ut alderspensjon fra folketrygden. For å kunne ta ut fleksibel alderspensjon fra folketrygden – må man ha nok pensjon ved fylte 67 år til at den tilsvarer folketrygdens minstepensjon som enslig. AFP ytelsene regnes med som en del av dette grunnlaget.

De som har vært ute av arbeidslivet i lengre perioder, eller jobbet mye deltid rammes ofte av denne bestemmelsen. **På nav.no eller på pensjonstelefonen til NAV, 55 55 33 34 kan du sjekke ut om du innfrir kravene for å starte uttak av alderspensjon fra folketrygden før 67 år.** Om du ikke har mulighet til 100 prosent uttak av alderspensjonen kan du sjekke om du har nok pensjon til for eksempel å starte delvis uttak (folketrygdens alderspensjon kan nemlig – i motsetning til AFP – tas ut gradert).

Kravet om også å starte uttak av folketrygdens alderspensjon gjelder inntil man fyller 70 år. Ved fylte 67 år har man rett på alderspensjon og dermed også uttak av AFP.

Tjenestepensjon kommer i tillegg til AFP

Lov om obligatorisk tjenestepensjon (OTP) begynte å fungere fra 1/1 2006. Den sier at alle bedrifter skal ha en tjenestepensjon som minst skyter inn et beløp tilsvarende 2 % av lønn mellom 1 og 12 G i en innskuddspensjonsordning. Maksimalt 5 prosent av lønn mellom 1-6 G og 8 prosent av lønn mellom 6 og 12 G. Av lønn over 12G (985 464 Kr) kan det ikke skytes inn i innskudd. **De fleste bedrifter som fikk tjenestepensjon da loven kom har innskudd på 2 prosent. Dette gir et meget beskjedent tillegg til alderspensjonen.** En del arbeidstakere har ytelsespensjon.

Ytelsesordninger gir en gitt ytelse på toppen av det man måtte få i pensjon fra folketrygden. AFP kommer i tillegg til alle former for tjenestepensjon.

Ikke dyrt for arbeidsgiver

Mange arbeidsgivere tror at en tariffavtale er veldig dyrt for bedriften, dette stemmer ikke. Arbeidsgiver betaler 1,75 prosent av de samlede lønnsutbetalinger mellom 1 og 7,1 G for AFP. Fra 2013 øker premien til 2,0 prosent. Det betales ingen ting for arbeidstakere over 61 år. Det er ingen egenandeler utover dette. Hvis bedriften inngår en av de grafiske overenskomstene (Trykkeri, repro/-satsbedrift, Bokbind, Serigrافي eller kartonasje) ►

betales det også inn til noen andre fellesordning-er, som for eksempel Grafisk Utdanningsfond, allikevel blir ikke kostnaden normalt mer enn mellom 4000 og 10 000 Kr pr år pr ansatt i bedriften,

inkludert AFP.

Sjekk dine rettigheter i god til før du fyller 62

På grunn av alle disse kravene og variablene for å få AFP og nivået på alderspensjonen er det lurt å sjekke ut hvor du

står i god tid før du fyller 62. Sjekk ut **afp.no** og **nav.no** eller ring **pensjons-telefonen 55 55 33 34**, og gjør det gjerne før du fyller 52 år. Da er det fremdeles tid til å gjøre tiltak for å få en bedre pensjon.

FAKTA:

Fleksibelt uttak: Du kan selv velge når du vil starte å ta ut ytelsen. Folketrygdens alderspensjon er fleksibel mellom 62 og 75 års alder, mens AFP er fleksibel mellom 62 og 70 år.

Gradert uttak: Du kan velge å ta ut folketrygdens alderspensjon gradert, dvs. 20-40 – 50 - 60 – 80 prosent av full ytelse. AFP kan ikke tas ut gradert.

Avtalefesta pensjon (AFP): Tilleggspensjon for ansatte i bedrifter med tariffavtale. Fleksibelt uttak etter fylte 62 år. Kommer i tillegg til andre pensjonsytelser. En rekke kriterier må oppfylles for å få AFP, sjekk hos Fellesordningen for AFP, www.afp.no.

Obligatorisk tjenestepensjon (OTP): Alle bedrifter er siden 2006 pålagt å ha en tjenestepensjon for sine ansatte. Innskudd på minst 2 prosent av lønn mellom 1 og 12 G. Det er regler for hvor mye som kan skytes inn. Klubbene har forhandlingsrett på pensjonsordning. Husk at alderspensjon er utsatt lønn!

Tjenestepensjon: Pensjonsordning som finansieres av arbeidsgiver, eller arbeidsgiver og arbeidstaker i felleskap.

Ytelsespensjon: Tjenestepensjon som gir en gitt ytelse i tillegg til det man får fra folketrygden. Ulike ytelser. Vanlig at denne er beregnet til ca. 66 prosent ytelsesnivå inkl. folketrygden, men altså ingen garanti om totalnivået (AFP).Tilleggspensjon for ansatte i bedrifter med tariffavtale. Fleksibelt uttak etter fylte 62 år. Kommer i tillegg til andre pensjonsytelser. En rekke kriterier må oppfylles for å få AFP, sjekk hos Fellesordningen for AFP, www.afp.no.

Obligatorisk tjenestepensjon (OTP): Alle bedrifter er siden 2006 pålagt å ha en tjenestepensjon for sine ansatte. Innskudd på minst 2 prosent av lønn mellom 1 og 12 G. Det er regler for hvor mye som kan skytes inn. Klubbene har forhandlingsrett på pensjonsordning. Husk at alderspensjon er utsatt lønn!

Tjenestepensjon: Pensjonsordning som finansieres av arbeidsgiver, eller arbeidsgiver og arbeidstaker i felleskap.

Ytelsespensjon: Tjenestepensjon som gir en gitt ytelse i tillegg til det man får fra folketrygden. Ulike ytelser. Vanlig at denne er beregnet til ca. 66 prosent ytelsesnivå inkl. folketrygden, men altså ingen garanti om totalnivået. For offentlig

ansatte gjelder egen garanti om totalytelse (bruttogaranti).

Innskuddspensjon: Tjenestepensjon hvor det skytes inn et beløp (et innskudd) tilsvarende en viss prosent av lønn. Beholdningen i fondet betales ut når man er blitt pensjonist. Hvor mye man får i årlig pensjon er avhengig av hva som er skutt inn, hvordan avkastningen på pensjonsmidlene har vært og hvor mange år pensjonen fordeles over.

AFP tillegg: Ved uttak av AFP før 67 år skal en del av opptjent AFP utbetales som et kronetillegg (kr. 19 200 pr. år). Resten omregnes til en livsvarig ytelse.

Fleksibel alderspensjon: Fleksibelt uttak fra 62 år, man kan gradere uttaket. Graderingen kan endres en gang i året. Man kan stoppe helt, eller gå over på full pensjon når man vil. Man kan jobbe fullt eller deltid ved siden av uten avkorting.

Kompensasjonstillegg: Skattefritt tillegg til AFPen for de som er født før 1963. Levealdersjustering: Forventa levealder beregnes for hvert årskull, og din «pensjospott» fordeles utover årene fra uttakstidspunktet for pensjon og forventa levealder. Hvis du lever lenger enn forventa, fortsetter du å motta samme årlige pensjon.

Tariffavtale: Avtale inngått mellom bedrift og fagforbund (for eksempel Fellesforbundet) som regulerer lønns- og arbeidsforholdene på bedriften. Det er en forutsetning for å få AFP at man jobber på en bedrift med tariffavtale.

Besteårsregel: De 20 årene du har best pensjonsopptjening (gammel opp-tjeningsmodell).

Alleårsregel: Alle årene du har hatt inntekt fra 13 til 75 års alder er pensjons-givende (ny alderspensjonsordning). Maks pensjonsgrunnlag er 7,1G.

Underregulering av ny pensjon: I ny pensjonsordning skal pensjonene årlig reguleres med lønnsveksten for de yrkesaktive deretter fratrukket 0,75 prosent. Det betyr at pensjonistene blir hengende litt etter enn hva den generelle lønnsreguleringen skulle tilsi.

G: Folketrygdens grunnbeløp. Justeres hvert år. 1 G er 82 122 i 2012.

Mer informasjon: nav.no/pensjon - afp.no eller NAV pensjonstelefon: 55 55 33 34.

SLUTTVEDERLAG

Sluttvederlagsordningen gir en ekstra kompensasjon for arbeidstagere over 50 år som blir oppsagt. Mange medlemmer og tillitsvalgte kjenner ikke til ordningen og mange går glipp av kompensasjonen.

Av Terje Fjellum

Alle NHO bedrifter som har tariffavtale med et LO forbund og bedrifter som et LO forbundet har direkte avtale med er tilsluttet ordningen. For vår del vil det si alle grafiske bedrifter med tariffavtale.

Om sluttvederlag står det i tariffavtalen: «Hensikten er å yte økonomisk kompensasjon til arbeidstagere som etter fylte 50 år blir sagt opp uten at oppsigelsen skyldes personlige forhold, eller når arbeidsforholdet opphører på grunn av uførhet eller kronisk sykdom». Eksempler på grunner for oppsigelse er nedbemaning, avvikling, innskrenking og konkurs. Du kan ha rett til ytelse fra sluttvederlagsordningen selv om du mottar sluttpakke.

Det er bedriften/bostyrets ansvar på vegne av arbeidstager å fremme krav om sluttvederlag, men det er viktig at den enkelte og tillitsvalgte er klar over ordningen og passer

på at søknaden på foreskrevet skjema sendes ditt lokale NAV kontor. Det er du som taper rettighetene dine hvis fristen oversittes. Summene er etter hvert blitt betydelige. Fra kr. 20.000,- og opp til kr. 80.000,- som høyeste beløp, fordelt etter alder med høyest utbetaling ved 61- og 62-års alder.

Det er mange unntak og kriterier som må innfris for at man skal ha rett til sluttvederlag, bla i forhold til ansiennitet på bedriften og lignende. Hvis du lurer på om du oppfyller kravene, ta kontakt med foreninga eller arbeidsgiver å be om at det blir sjekket opp i ditt tilfelle.

Et verdig monument for Osvald-sabotørene

Jeg skal ikke påberope meg et langt og brennende engasjement for Osvaldgruppa. Det startet mer eller mindre tilfeldig ved at jeg fikk en forespørsel fra LO i Oslo om jeg kunne tenke meg å holde 1. mai appellen ved monumentet i 2011.

Det syntes jeg var en spennende utfordring og takket ja. For å skaffe meg en historisk bakgrunn og stoff om gruppa ble jeg anbefalt to ting; lese boka til Asbjørn Sunde lederen av gruppa, «**Menn i mørket**», og å ta kontakt med historikeren Lars Borgersrud. Borgersrud har både et engasjement for gruppa, og ikke minst for de som er igjen og med spesielt god kunnskap om de kommunistiske gruppene fra annen verdenskrig.

Det er lenge siden jeg har lest en mer fengende bok om hvordan gruppa, som i alt vesentlig besto av unge kvinner og menn med ståsted i arbeiderbevegelsen, ofra seg i kampen mot facismens og nazismens iboende faenskap.

Norsk Grafisk Forbund var en av drivkreftene til å få opp det eksisterende minnesmerket, og på et av landsmøtene

i forbundet tok man en pause i sakene, og deltok ved avdukingen. Jeg dro derfor ned for å se hvor den var, og måtte faktisk spørre flere ansatte før jeg traff en som visste hvor den hang. Rett ved utgangen av gamle Østbanehallen. Det slo meg med engang dette er ikke gruppa verdig, og at de burde få et nytt monument sentralt plassert i Oslo. Hva ville vært bedre enn at Fellesforbundet kunne stå i front for et sånt arbeid i samarbeid med andre forbund. Forslag ble fremmet til landsmøtet i forbundet uten at forbundsstyret, representantskapet eller til sist landsmøtet ga sin tilslutning til forslaget. Flere syntes forslaget og ideen var veldig bra, og ba meg jobbe videre med saken.

Som en start var det naturlig å henvende seg til Roy Pedersen og LO i Oslo, som har engasjert seg i mange år med blant annet 1. maimarkeringen ved minnesmerket. Roy inviterte Lars Borgersrud og undertegnede til et planleggingsmøte og alle tre var enig om at dette ville vi gjøre noe med, men vi trengte flere samarbeidspartnere. Øystein Aslaksen, som er tidligere leder Lokomotivmannsforbundet pekte seg ut, ikke minst siden minneplaten over Osvaldgruppa henger sammen med minneplaten over NSB ansatte som mistet livet under krigen.

Etter en aktiv virksomhet er status at vi har fått valgt en bredt sammensatt komité bestående av leder: Hans Felix El & IT Forbundet, Rolf Jørgensen Lokomotivmannsforbundet, Mette Nord, Fagforbundet, Anders Skattkjær, Fellesforbundet, Lars Johnsen Transportarbeiderforbundet, Jane Sether Jernbaneforbundet, Øystein Aslaksen, Lars Borgersrud, Roy Pedersen og undertegnede. De fire siste skal være arbeidsutvalget, og jeg er sikker på at vi nå skal få løftet frem Osvaldgruppa å gi dem den heder de virkelig fortjener.

Terje Fjellum

Gooooood morning, Vietnam!

Den globale økonomien har de siste åra også kommet til det kommunistiske landet Vietnam. Dette gir fagbevegelsen i landet nye utfordringer. LO i Oslo har over flere år samarbeidet med LO i Hanoi om tillitsvalgtopplæring. Her får tillitsvalgte på bedrifter i de økonomiske sonene innføring i norske metoder for forhandlinger og arbeidslivsorganisering, og dele sine erfaringer med hverandre.

Tekst Kjetil Larsen
Foto Kjersti Barsok og Lill Fanny Sæther

Vietnam har siden krigen endte og de amerikanske styrkene blei kasta ut i 1975, vært en ettpartistat med et i hovedsak statlig næringsliv. Landet fikk inntekter fra handel med Sovjet og Øst-

europiske stater. Dette endra seg dramatisk etter at Muren falt i 1989, etterfulgt av Sovjetstaten og Øst-Blokkens kollaps i årene etterpå.

Sosialistisk markedsøkonomi

For å skaffe nye inntekter og arbeidsplasser til en raskt voksende befolkning (landet har nå nesten 90 millioner innbyggere i et land som er omtrent like stort som Norge) ble doktrinen om en sosialistisk markedsøkonomi lansert. Et av hovedvirkemidlene i denne politikken var etableringen av såkalte «økonomiske soner» (Export Processing Zones, EPZ) hvor utenlandske selskaper blir tilbudt gunstige vilkår.

For den Vietnamesiske fagbevegelsen (VGCL) ga dette nye utfordringer. Det var ingen selvfølge at det var fagorganisering i de nye bedriftene, ofte drevet av store multinasjonale konsern som Samsung og General Electric, eller som underleverandører til disse.

Land med økonomi i transformasjon

LO i Oslo har i flere år hatt som ledertråd

i sin internasjonale virksomhet nettopp å fokusere på land hvor arbeidslivet endrer seg fra en planøkonomi til markedsøkonomi. LO i Oslo har ønsket å hjelpe fagbevegelsen i slike land til å bli i stand til å kjempe effektivt for arbeidernes rettigheter, og å bidra med erfaringene vi har fra Norge.

I Vietnam har LO i Oslo samarbeidet med Hanoi FOL (Hanoi LO) i flere år om opplæring av tillitsvalgte ute på bedriftene og i de lokale fagforeningene, så også i år.

Likheter og ulikheter

Tre representanter for LO i Oslo dro i slutten av mai av gårde for å bidra på årets seminar i Hanoi. Det var Kjersti Barsok, nestleder i LO i Oslo og sekretær i NTL Sentralforvaltningen, Lill Fanny Sæther pensjonert leder av samme forening og Kjetil Larsen fra Fellesforbundet/OGF. Årets temaer var «Union recruitment and negotiation skills for Shop-Stewards». De norske innleiderne snakka om de norske lover og avtaler for arbeidslivet, rekruttering til fagforeningene, gjennomføring av lokale lønnsforhandlinger

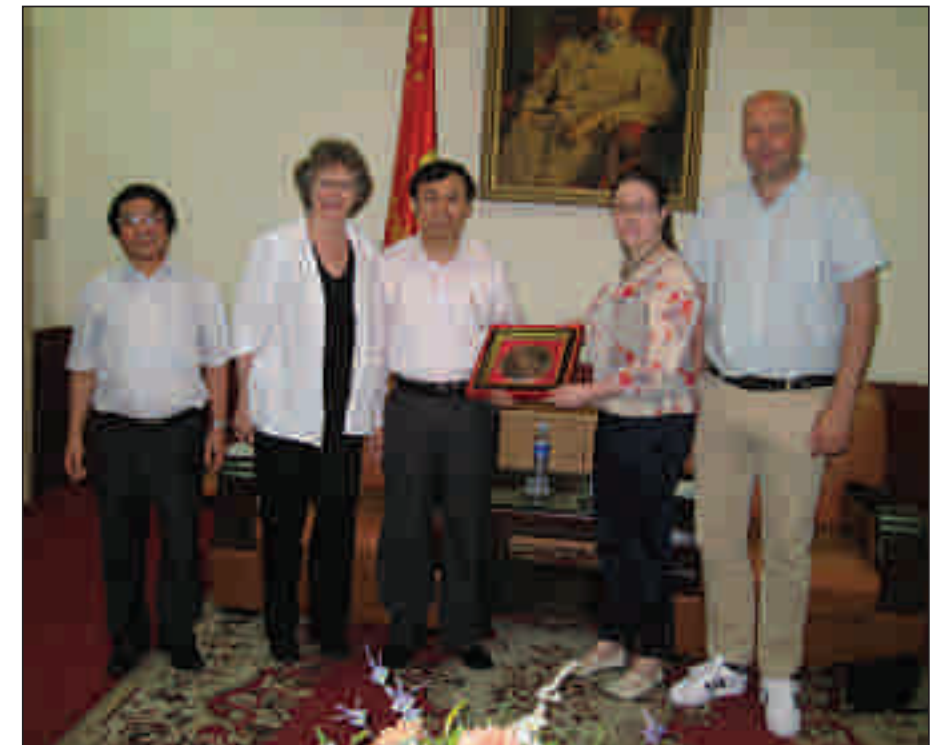
i Norge og den norske trepartsmodellen. De Vietnamesiske innleiderne skulde snakke om rekruttering, forhandlinger på bedriftene og organisering.

Den Vietnamesiske kulturen er litt ulik den norske på noen punkter. For det første er de ekstremt høflige og har stor respekt både for autoriteter og alder. Men det er også likheter; de er ekstremt arbeidsomme og systematiske, liker ikke konflikter og har veldig god humor!

På avtaleområdet er det også store ulikheter. Det finnes ikke nasjonale kollektive avtaler slik vi har. Det tegnes egen avtale med hver bedrift, så lønns- og arbeidsforholdene varierer mye. Forholdene i bedriftene i de økonomiske sonene er også preget av mange midlertidige ansatte, og at bedriftene fort legger ned hvis de ikke får det som de vil. Mange følger ikke opp HMS-lovgivningen. Det finnes et slags arbeidstilsyn som er drevet av fagforeningene. Når det er klubb på bedriften skal bedriften trekke de ansatte 1 prosent i kontingent og 1 prosent for helseforsikring. Bedriften skal betale 2 prosent av lønsmassen til klubben, og 6 prosent til helseforsikringer. Det er mange bedrifter som ikke gjør dette selv om det er hjemlet i lov, men verken staten eller fagforeningene har noen gode sanksjonsmidler for å få bedriftene til å gjøre som pålagt.

Tillitsvalgte fra ulike bedrifter

Deltagerne på seminaret var lokale tillitsvalgte fra bedrifter i de økonomiske sonene, offentlig eide bedrifter og bedrifter eid av staten og private i samarbeid, i tillegg til tradisjonell offentlig sektor. Det ble arrangert to seminarer av to dagers varighet, med ca. 35 deltagere på hvert kurs. Kursene var lagt opp med en dag med innledninger fra Norge og Vietnamesiske tillitsvalgte, og rollespill om

Fra venstre: Vice President Le Thanh, Lill Fanny Sæther, President Tran Van Thuc, Kjersti Barsok og Kjetil Larsen.

lokale lønnsforhandlinger på dag to. Seminaret ble avslutta med en innledning om den norske trepartsmodellen.

Det var innledninger fra flere vietnamesiske tillitsvalgte hvor de fortalte om sine erfaringer ute på bedriftene. Mange av problemstillingene kjente man igjen fra Norge; arbeidsgiver vil ikke høre på de ansattes krav, feil og ulykker i produksjonen skyldes sløve arbeidere, det er alltid dårlige tider og aldri rom for lønnsøkning osv.

Men på noen av bedriftene gjennomførte man forhandlinger, noen steder med meget godt resultat. Dimensjonene blir imidlertid litt andre enn i Norge. Bedrifter med både fem og åtte tusen

arbeidere er vanlig. Det finnes selvfølgelig også mange småbedrifter, og her er det som i Norge vanskeligheter med å rekruttere medlemmer og få til avtaler.

Ellers opererer VGCL med en relativ høy organisasjonsprosent også i de økonomiske sonene.

I det store og hele tror jeg at både deltagerne på seminarene og vi tilreisende fra Norge hadde et stort utbytte av dagene i Hanoi, og vi får håpe at LO i Oslo også i til neste år får finansieringen på plass for et nytt seminar i samarbeid med Hanoi FOL.

KONTAKT OSS:

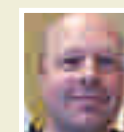
**Fellesforbundet avdeling 850 - Oslo Grafiske Fagforening, Sagveien 24, 0459 Oslo.
Telefon: 22 80 98 70. avd850@fellesforbundet.org - www.fellesforbundet.no/avd850**

LEDER:
Terje Fjellum.
Mobil 916 74 227.
terje.fjellum@fellesforbundet.org

NESTLEDER:
Adolf Larsen.
Mobil 975 27 464.
adolf.larsen@fellesforbundet.org

ORGANISASJONSARBEIDER:
Kjetil Larsen.
Mobil 951 21 541.
kjetil.larsen@fellesforbundet.org

SEKRETÆR:
Ingunn Berger.
Telefon 22 80 98 70.

Norsk papirindustri; hvor er markedet?

Vi i TgM er alltid på jakt etter ny stoffområder, og har denne gang valgt å rette oppmerksomheten mot papirindustrien. Vi har vært i forbundet og snakket med den bransjeansvarlige for treforedling for å skaffe oss en faglig bakgrunn. Etterpå dro vi til Halden for å oppleve bransjen på nært hold. Etter manges mening er dette en av framtidens bransjer, både ut fra en god innenlandsk råstofftilgang og et bra miljøperspektiv.

Tekst og foto Kjetil Larsen og Adolf Larsen

Bransjeansvarlig, og forbundssekretær, Hans-Christian Gabrielsen er enig i beskrivelsen av de gode forutsetningene, men usikker på om disse er gode nok til å veie opp de markedsmessige utfordringene på kort sikt.

– Hele treforedlingsbransjen, men spesielt papirindustrien, har alltid vært en global industri, hvor store deler av produksjonen er rettet mot utlandet. Dette innebærer at produksjonsmengden er svært avhengig av utenlandsk etterspørsel, samtidig som næringen har sterk konkurranse fra utenlandske aktører. Det meste av produktene omsettes i dollar og Euro, og i tider med sterk norsk økonomi, og krone, betyr det dårlig lønnsomhet i bransjen, forklarer Gabrielsen.

– I tillegg er det ingen tvil om at markedene for papir, spesielt innen avis-markedet, har falt gjennom mange år i USA og Europa.

Strategien til norske produsenter, som Norske Skog, var å fokusere på kjerneområdestrategi og etablere seg i lavkostlandene hvor en forventet at avislesing og papirbehov ville vokse. Dette var et av feilgrepene som ble gjort, og nå er disse fabrikkene, spesielt i Asia, i stor grad utkonkurrert av innenlandske produsenter, utdyper han.

– I tidligere tider, før de skulle bli store internasjonalt, var bransjens aktører aktive i næringspolitikken, og sørget i løpet av 70-årene for en omfattende

Bransjeansvarlig, og forbundssekretær, Hans-Christian Gabrielsen.

strukturrasjonalisering av bransjen. Da forsvant mange småprodusenter, ikke minst i Drammensvassdraget, i en restrukturering som alle parter så på som helt nødvendig for næringens framtid, presiserer forbundssekretæren.

Da sto bransjen igjen med noen store og effektive aktører, i tillegg til de mer nisjepregede produsentene, og skulle være godt rustet for framtida.

Etter det var det noen gode år som toppet seg da Norge ble for smått for enkelte, og alle investeringer ble foretatt i utlandet. Når det gjelder norske papirfabrikker kom det siste store nybygget på Norske Skog sin fabrikk i Halden i begynnelsen av 90-årene.

Da var Norske Skog et konsern som hadde alt: råvarer, vannkraft og moderne fabrikker. Men etter en tid med kostbar ekspansjon og kjerneområdestrategi, hvor alt som ikke tilhørte kjerneområdet ble solgt, satt man kun igjen med gjeld og avis- og magasinpapirproduksjon i et marked med overproduksjon.

Skog og miljøpolitikk?

– Det må jo være et paradoks, også for Fellesforbundet at alle snakker om den fantastiske bransjen for framtida, mens lite skjer. Når jeg kjørte omkring i Elverumskogene i sommer vitnet alle virkehaugene om stor avvirkning, men det sto Stora Enso i Karlstad som mottaker på alt.

– Det er helt åpenbart at det er problemer med avtagere av tømmer og også bio-

produkter i Norge etter at så store mottakere som Follum, Peterson Moss og Union er forsvunnet, innrømmer Gabrielsen. Grovt sett er også skogbransjen innrettet etter markedsmekanismer: Lave tømmerpriser fører til at norske fabrikker tar mer virke fra Norge, men for lav pris gir stopp i avvirkningen ettersom skogeierne da ikke finner det lønnsomt å hogge. Men jeg er allikevel optimist. Jeg tror en del av det trevirket som i dag blir til papir vil vi i framtida produsere biokjemikalier og energi av, andre deler vil bli til emballasje og husholdningspapir. Men det tar tid å etablere ny produksjon av biokjemikalier eller industriell bioenergivirksomhet.

– Staten alene kan ikke skape et marked for mer miljøvennlige produkter, men offentlige myndigheter kan tilrettelegge gjennom avgiftspolitikken og i offentlige anbudskrav. Eksempelvis når det kommer til «grønt» drivstoff i kollektivtrafikken.

– Vi har sett en temmelig kynisk behandling av arbeidsplasser, både på Union og nå senest på Follum, når Norske Skog dikterer hvem som skal kunne få drive fabrikkene videre og med hvilke produkter?

– Ja vi hadde ønsket at selskapet skulle komme frem til en annen løsning enn nedleggelse. Samtidig må vi nok innrømme at markedet for avis- og trykkipapir har passert toppen i Norge og Europa. Når det gjelder framtida ved tidligere Follum er Gabrielsen optimist.

– Selv om det ikke umiddelbart blir storproduksjon når de nye eierne, Viken Skog, kommer i gang på Follum, mener Gabrielsen at Vikens ambisjoner for Follum – å utnytte «hele treet» virker både spennende og riktige. Det var også viktig for treforedlingsindustrien at Regjeringen i revidert nasjonalbudsjett kom med bevilgninger som anerkjenner betydningen av denne industrien i Norge. Men hvis en ønsker å fortsatt ha en skogindustri i dette landet, trenger vi også fremtidsrettede eiere som er villig til å satse langsiktig på innovasjon og produktutvikling. Næringen trenger et løft både for å modernisere og omstille seg for at snakket om framtidens bransje virkelig skal gå fra ord til handling.

Vi i TgM forlot forbundskontorene og satte kursen mot Halden og Norske Skog sitt flaggskip Saugbrugs.

Saugbrugs i Halden: Papirfabrikant med tro på framtida

Norske Skog Saugbrugs satser på framtida i en industri som har hatt mye motgang i det siste. Nedlegging av Union i Skien, Follum på Hønefoss og Pettersen i Moss skremmer ikke. Nå skal det investeres 240 millioner i ny tremassefabrikk.

På Saugbrugs i Halden produserer 500 ansatte i overkant av 500 000 tonn magasinpapir av typen SC hvert år. De er nå den eneste fabrikk i Norge som produserer magasinpapir. 99 prosent går til eksport til trykkerier i Europa, Asia og Nord-Amerika. Bedriften har eksistert helt siden vi begynte å få industri her i landet, etablert i 1859. Anlegget består i dag av tre papirmaskiner. Den siste, PM 6, kom i 1993 og kosta 3 milliarder kroner. I tillegg kommer en moderne tremassefabrikk (TMP), biobrenselanlegg og renseanlegg. Det gamle mekaniske tresliperiet skal nå fases ut, og det investeres i et nytt moderne anlegg som vil spare bedriften for cirka 100 millioner kroner i året. Massen fra det nye anlegget vil også gjøre at man kan bruke mindre cellulose og mer tremasse i papiret, noe som vil gi bedre kvalitet på produktene. Investeringen koster 240 millioner.

Færre folk, høyere volum

– For en del år tilbake var vi 2 000 ansatte her, sier Jan Magnar Hansen, leder for håndverkerforeningen på bedriften. – Men vi produserer mer i dag enn da. Det har vært gjort en god jobb fra tillitsvalgte og ledelse, slik at vi har klart å ta nedbemanningen uten opp-

sigelser. Det er få her som jobber etter at de fyller 62, og vi har også hatt en del avgang til andre deler av industrien, særlig oljebransjen. Det var for så vidt bra at folk slutta mens vi nedbemannet, men nå er det et problem. Vi klarer ikke å konkurrere med oljebransjen og annen verkstedindustri på lønn, og mister dyktige operatører og ingeniører.

Blant annet derfor satser bedriften tungt på utdanning og rekruttering. De har en ansatt som jobber halvtid på Halden videregående skole, og tar inn flere lærlinger i prosessoperatørfaget og håndverksfag hvert år. Elever på Halden videregående skole får også utpasse-

ring på bedriften. – En annen grunn til at vi gjerne vil utdanne våre egne operatører er at det tar lang tid å lære seg prosessene. Selv om man har et fagbrev fra før tar det gjerne flere år før du kan jobbe selvstendig i for eksempel tremassefabrikken, sier Carl Fredrik Nilsen, nestleder i papirarbeiderforeninga. – Moderne papirproduksjon er mer avansert enn prosessene på sokkelen. Folk som har slutta her og begynt i Nordsjøen sier at arbeidet her på fabrikk er mer teknisk krevende.

En bedrift – to foreninger

Fellesforbundet har to foreninger på bedriften; Papirarbeidernes forening er den største og organiserer de ansatte i produksjonen. Håndverksarbeidernes forening organiserer elektrikere, tømmere, mekanikere og andre som jobber ►

Jan Magnar Hansen og Carl Fredrik Nilsen viste oss rundt på bedriften.

Forts. fra side 11

med vedlikehold. Det historiske grunnlaget for at det har blitt sånn er noe uklart, men dagens tillitsvalgte tror årsaken kan være at håndverkerne mente at de ikke fikk den oppmerksomheten de fortjente i tariffspørsmål som mest omhandlet operatører i drift. Det som også er litt spesielt i papirindustrien er at man har bedriftsforeninger ikke klubber. Det vil si at de to foreningene på Saugbrugs har samme status som OGF i Fellesforbundet.

Fra miljøsvin til miljøfokus

Papirindustrien har et gammelt rykte som miljøversting å slite med. Jan Magnar Hansen kan fortelle at på 50-tallet engang kunne ikke en kjent badeplass, Rødnabbene, nær utløpet av elva som fabrikken ligger ved brukes. – Store kaker med cellulose kom flytende, og ødela strendene. Løsningen fra fabrikkene den gang var å bevilge penger til et svømmeanlegg på land, som kommunen for øvrig aldri klarte å bestemme hvor skulle ligge.

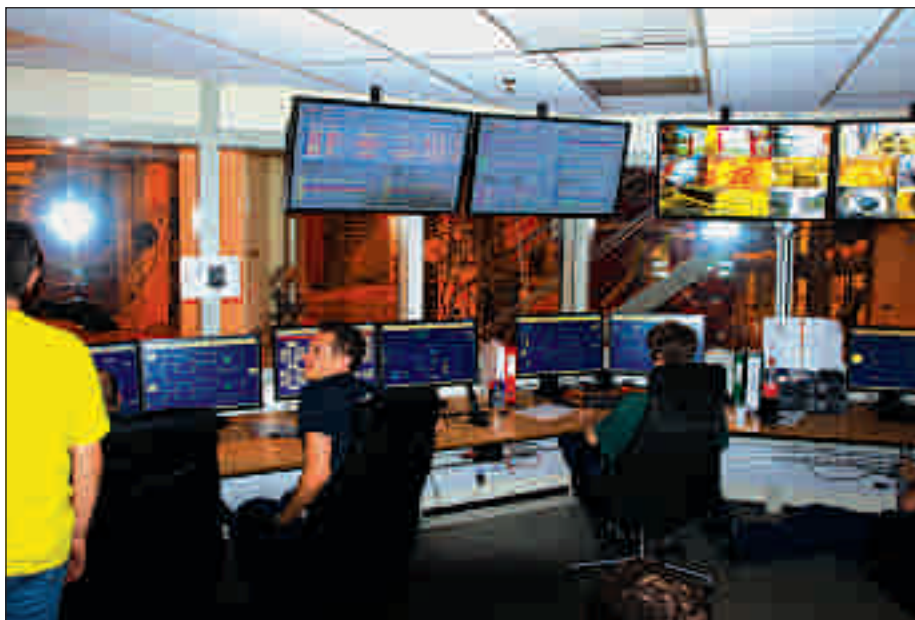
Denne situasjonen står i kontrast til i dag. Nå renner elva Tisla rein og fin tvers gjennom fabrikkkanlegget, og de kan ta med kunder på laksefiske inne på området! Hele papirbransjen har et veldig miljøfokus og flere fabrikker kan dokumentere at de er CO2 nøytrale. Så koblingen mellom papirproduksjon og forurensning er for lengst gått ut på dato.

Internasjonal konkurranse

– Papirindustrien er en internasjonal bransje, og vi møter stor konkurranse fra produsenter over hele verden, sier produksjonsdirektør Kjell Arve Kure. – For å overleve må vi klare å fylle fabrikken med volum og drive så rasjonelt som mulig. Utvikling er helt avgjørende for å klare dette.

Kjell Arve Kure forteller videre at Saugbrugs har investert mye de siste åra for å heve kvaliteten på produktene. På sammen måte som vi opplever i grafisk bransje med våre kunder, forutsetter trykkeriene også at varen har god kvalitet uavhengig av hvilken leverandør de velger. – Og her opplever vi at vi ligger helt i verdenstoppen. Vi har meget lav bruddprosent og vårt papir er anerkjent for gode egenskaper i trykkpressene, sier direktøren. Selv om han ser at papirbåren informasjon er under press, er han ikke i tvil om at det alltid kommer til bli utgitt papirtryksaker.

– Det vil nok komme flere avskallinger i bransjen, særlig internasjonalt, men vi har tenkt å være blant dem som overlever, avslutter han.

Kontrollrommet. Her har man full kontroll over produksjonen.

Solide dimensjoner på papirrullene.

Rullebytte.

Årets fotballfest er over

For at alt skal være under kontroll starter Norway Cup starter tidlig på året for oss i støttegruppa. I år fikk vi beskjed om at det var slutt på pengestøtten fra UD etter mange år. Det ble en egen utfordring om vi kunne stable på beina nok penger til at vi kunne få med tre lag. Etter mye fram og tilbake tok vi sjansen på at det ville gå, takket være at vi hadde litt penger igjen fra i fjor.

Tekst og foto Terje Fjellum

I år kom alle «våre» tre lag frem i god tid til Norway Cup uten sabotasje av noe slag. I tillegg kom det et lag fra Gaza, sponset av FN-organisasjonen Unrwa, uten noen støttespillere her i Norge. De ble innlemmet i vårt felleskap og våre sosiale samlinger.

I år besto av vårt opplegg av hagefest hos familien Timraz.

Når jeg sier familien, så innbefatter det også barna som i en årrekke har gjort en kjempeinnsats under Norway Cup, ikke bare for «våre» lag, men også for andre lag fra Midt-østen. I tillegg arrangerte vi også i år den tradisjonsrike turen til Tusenfryd på slutten av uka. Alle ungene får også litt lommepenger så de kan kjøpe med seg noen minner fra landet her langt mot nord.

Sportslig sett ble det en suksess nok en gang. «Adoptivlaget» vårt gikk bort å vant hele Norway Cup i sin klasse. Og i sluttspillet slo de ut det andre guttelaget fra Gaza. Teoretisk sett kunne vi hatt to lag fra Gaza som møttes i finalen.

Det tredje guttelaget, gutter 12 år, vant alle sine kamper bortsett fra én på en

overbevisende måte. Jentelaget fra Vestbredden fikk det litt tyngre, ikke minst fordi to av spillerne på laget ble skadet rett før de skulle reise så de slet med for få innbyttere. I motsetning til i fjor, da de tapte flere kamper tosifret, var det i år et og to måls tap pluss en uavgjort.

For oss som har vært tett på laga i mange år er det stort å se utviklinga, ikke bare resultatmessig for lagene, men også den nye generasjonen på trenersiden. Unge folk med stor fotballkunnskap og ikke minst er de til stede. Fuad følger nøye med og overtramp tolereres ikke, da får vedkommende og fotballforbundet i Palestina klar melding.

Til slutt vil jeg nok en gang på vegne av barna takke for den økonomisk støtten som gjør det mulig å hente lag fra Palestina til Norway Cup. Støtten kommer ikke bare fra oss, men også fra andre bidragsytere i LO-familien: **Tusen takk til alle sammen!**

Eget firma og medlem i Ogf

Under jubileumsmarkeringen på Månefiskerhavnet noen på et bord hvor medlemskap i forbundet ble diskutert. Og en av deltakerne kommer fra en våre mer sjeldne medlemskategorier, nemlig enkeltstående medlem med eget firma. Da kom også ideen om en presentasjon av arten. Hvorfor eget, og hvorfor fortsatt medlem var noen av spørsmålene som kom opp. Turen var ikke lenger enn at den kunne tas på sykkel, og på Vålerenga fant vi Nygaard Design og innehaveren Ida Nygaard.

Tekst og foto: Adolf Larsen

Statistisk tilhørte ikke Ida noen liten gruppe da hun tok sine første steg inn i grafisk bransje. Hun begynte nemlig på Sogn videregående i 1985, på det som den gang het Grafisk grunnkurs hvor elevene første året fikk innblikk i alle grafiske fag – som faktisk var mange den gang. Viktigere var at hun kom inn i den tredje kvinnebølgen i grafisk industri, hvor det i enkelte klasser var 80 prosent jenter. Det var kamp om plassene, og jenter som allerede hadde gjennomført videregående skole med allmennfag kapret dem. Etter grunnkurset var det et år med typografi og repromontasje og til slutt to år som typografilærling.

Før hun fikk tanker om eget firma, startet Ida sin yrkeskarriere i restene av den ærverdige bedriften Aas og Wahl på Majorstua. En erfaring hun på ingen måte ville vært foruten. For selv om bedriften var over glansperioden, hadde flere av kollegaene opptil 50 år bak seg i bedriften og omgangstonen bar preg av den gamle kulturen i grafisk industri.

Etter at hun sluttet der i 92, kom hun til Folkets Brevskole, med andre strukturer. Der var det mer formelt, eget kontor og mer møter – det var allikevel utrolig lærerikt, siden jeg var eneste grafiker, forteller Ida. Erfaringene derfra gjorde det lettere med overgang til eget firma, etter at stillingen hennes ble nedlagt i 2003.

– I begynnelsen så jeg for meg at jeg skulle jobbe mye med tidsskrift og

Ida Nygaard, sjef og eneste ansatt i Nygaard Design er glad for å være medlem i Ogf.

webdesign, men slik har det ikke blitt. Hovedvekten av oppdragene er innen design av lærebøker, men også alle mulige andre trykksaker, det blir aldri kjedelig, forteller Ida. – Jeg lærer nye ting etter som hva kundene etterspør, for eksempel design av fonter.

– Dette med fontdesign begynte med at en kunde spurte om jeg kunne kalligrafere til en lærebok i håndskriftopplæring for grunnskolen. Etter å ha sett litt på det fant jeg ut at det ikke fantes gode fonter for løkkeskrift og stavskrift som er de skriftene barna lærer på skolen. Det er noen spesielle utfordringer knyttet til sammenhengende skrift, det må lages ca 4 varianter av hver bokstav avhengig av hvilken bokstav som kommer foran eller etter. Men med god hjelp til rentegning og programmering var oppgaven overkommelig. Fontene finnes nå for kommersielt salg.

Nettverk

– Jeg startet med nesten tomme hender, når det gjelder oppdrag – fortsetter Ida, men jeg fikk veldig bra hjelp av Nav, med oppstarthjelp i seks måneder. Jeg kom inn i et etablerernettverk det første året. Jeg hadde hjemmekontor i begynnelsen, men da blir det vanskeligere å skille mel-

lom arbeid og fritid. Nå har hun kontor et steinkast fra hjemmet sammen med et par andre som også jobber i kreative yrker.

– Oppsummert er det to forhold som er avgjørende i starten; det første er at du bevisst bygger nettverk som du bruker aktivt. Det andre er at du kan leve av og med en uforutsigbar inntekt. Ida jobber mye for forlag, men har ingen begrensninger i oppdrag, og jobber med tekst, illustrasjoner og omslag.

– Det er klart jeg har kommet et stykke unna utgangspunktet for faget, men prinsippene om komposisjon og lesbarhet er de samme. Nå er det heldigvis mye mer fokus på kreativitet enn på det tekniske, understreker typografen.

Organisert

Når det gjelder organisasjon er det vel rettere å si at hun ikke har fjernet seg fra utgangspunktet, men holdt fast på sitt medlemskap i Ogf. – Jeg er godt opplært hjemme og har aldri tvilt på min tilhørighet – understreker hun. Jeg kommer fra en familie med politisk engasjement på venstresida mange generasjoner bakover. I grafisk har jeg vært med i ungdomsklubben og kvinneklubben, vært på landsmøte i NGF og sittet i landsstyret.

– Jeg har hatt utrolig stor glede og nytte av kvinnefellesskapet og det sosiale miljøet i grafisk, poengterer Ida. Og jeg skulle gjerne ha sett at Ogf hadde lyktes i sine bestrebelser når det gjelder etableringen av en klubb for mediegrafikere.

TgMs medarbeider sykler tilbake til Sagveien i trygg forvisning om denne bedriftseieren nok vil beholde sin tilknytning til oss.

Men – var vi egentlig på Vålerenga og ikke på Galgeberg?

TYPO-
grafiske
MEDDELELSER

Frist for materiell som skal være med i neste nummer må være i redaksjonen 16. november.

Bladet kommer i posten uke 48.

De selveiende maskinsettere

Fra 1920-årenes begynnelse og frem til den andre verdenskrigen var det en nærmest sammenhengende krise i vårt land, det var tiden for store faglige konflikter og stor arbeidsledighet – også i de grafiske fag.

Av Niels Killi

I krisetider kommer ofte nye former for utbytting av arbeidskraften frem, og da ofte i form av 'selvutbytting'. Arbeidsgivere forsøker å klare seg med mindre ansatt arbeidskraft og setter i stedet ut arbeidet til folk som driver for egen regning og risiko. I de tidlige tyveårene dukket det opp en gruppe selveiende maskinsettere, dette er lite belyst, men har kanskje omfattet et sted rundt 20 settemaskiner i Oslo på en tid da det kan ha vært om lag 300 settemaskiner i byen,

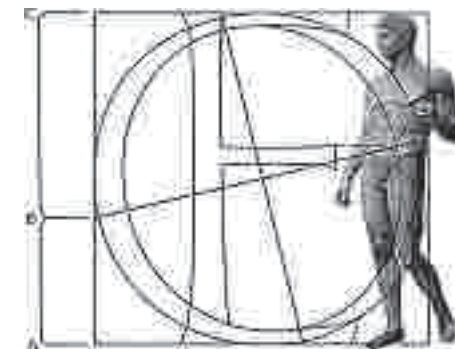
Spørsmålet om de 'selveiende' ble behandlet på et medlemsmøte i foreningen i september 1923. Maskinsetterklubben hadde fremmet følgende forslag: «Maskinsætter som for eftertiden kjøper eller leier sættemaskine – og som leverer sats efter tusenpris eller paa akkord – kan ikke være medlem av Den Typ. Forening». Forslaget var motivert med følgende: «Årsaken til forslaget fremkomst er denne, at slik som forholdet med de 'selveiende' har artet sig, har det været umulig for organisationen at kunne kontrollere arbeidstid og satspris hos disse. De fleste selveiere driver dag og nat, tar selvfølgelig ikke betaling for overtid, og kan derfor levere satsen billigere til de forskjellige trykkerier end disse selv kan faa det utført av sine egne folk. Der drives paa denne maate smuds-

konkurranse i stor stil, idet den ene selveiende underbyr den anden. Man kan vel ogsaa med tryghed si, at arbejdsløsheden inden faget for en ikke ringe del skyldes de selveiende.»

(Fra Typografiske meddelelser nr 42 for 1923)

Johs. Hultin, formann for den typografiske forening, beskriver forholdene slik i Typografiske Meddelelser nummer 4 for 1924:

«Da Den Typ. Forening med godkjennelse av hovedstyret i sin tid besluttet at maskinsættere som etablerte sig som 'selveiere', ikke kunde være medlemmer av organisationen, saa var det i forstaaelsen av at slik som forholdet utviklet sig, vilde det bli til stor skade for faget som saadant, og vilde virke til større ledighet blandt typografene. De 'selveiende's arbeidstid er jo ukontrollert, og som følge herav kan de sætte satsprisen ned. Konkurransen er nemlig stor ogsaa blandt de 'selveiende', og større vil den naturligvis bli, jo flere det blir av dem.» Han fortsetter artikkelen med å omtale til medlemmer som har startet opp som selveiende og meldt seg ut av forbundet. Avslutningsvis skriver han: «Vore medlemmer maa nu ta affære og negte at ha befattning med den sats som

Det gyltne snitt

Historiespalta

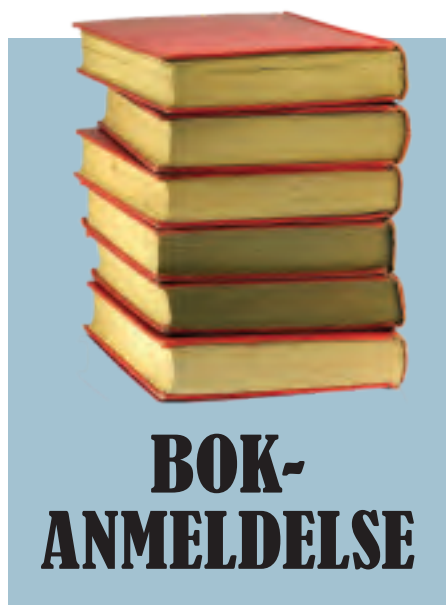

kommer fra disse to 'selveiere'»

I et svar som Den typografiske forening sender til den advokaten de to selveiere hadde engasjert, kommer ytterligere frem om hvordan de organiserte arbeidere ser på forholdene:

«..., og her er det blit en meget vigtig opgave at søke at komme dette uvæsen tillivs: de saakaldte selveieres maskinsætning. Dette system er blitt en ny form av det velkjendte utsvedningssystem, som man i andre brancher har søkt at regulere dels ved lov om hjemmearbeid og dels ved organisationsmæssig indgriben. I begyndelsen, da det var faa av den slags selveiere, traadte ulempene mindre tydelig frem. Nu er imidlertid grænsen forlængst overskredet, slik at enhver ny 'selveier' kun betyr yderligere utsvedning og usund konkurranse, som truer med at undergrave hele fagets standard. ... Herr advokaten vil herav forstaa, at vor organisation hverken kan eller vil opgi sin kamp mot utsvedningssystemet selveieres maskinsætning med stadig underbydning av regulært arbeide.»

(Både brevet fra herr advokaten og svaret fra foreningen er trykket i Typografiske Meddelelser nr 6 for 1924)

Boka «Guttenberg 1872-1873. Norges første fagforeningsblad.» inneholder medlemsbladet til Den typografiske forening i Christiania, Guttenberg. Alle de håndskrevne bladene er avbildet og også gjengitt i trykt (transkribert) form, og enkelte forklaringer er gitt. Dessuten er det også artikler med historiske innledninger, om Guttenberg og om trykkeriarbeiderne i 1800-tallets Christiania. De første grafiske tariffavtalene fra København og Christiania, som illustrerer hvilken sammenheng bladet er en del av er også gjengitt.

Av Ellen Røsjo

Boka er utgitt av Oslo grafiske fagforening – Fellesforbundet avd. 850 i anledning 140-årsjubileet for stiftelsen av Den typografiske forening i Christiania i 1872.

Oslo grafiske fagforening setter utgivelsen i sammenheng med dagens angrep på faglige rettigheter, fagbevegelsens protester mot EUs vikarbyrådirektiv, og problemene for tysk fagbevegelse som opplever motgang og reallønnsnedgang. Forhold som å dele arbeidere opp i flere sjikt med ulike grader av rettigheter måtte også disse første fagforeningskameratene reise kampen mot.

Tor Are Johansen fra Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, som oppbevarer

Guttenberg 1872-1873. Norges første fagforeningsblad

Guttenberg i Den typografiske forenings arkiv, skriver godt om bakgrunnen for Guttenberg. De som redigerte bladet var Herman Jacobsen, utlært typograf fra Larvik, Den typografiske forenings første formann, og Ernst Jensen, typograf med dansk bakgrunn. Bladet kom ut med 16 utgaver fra november 1872 til mars 1873. Navnet på bladet, etter boktrykkerkunstens oppfinner, forteller om en fagforening som så på faget sitt med stolthet. Boktrykking ble betegnet som en kunst. Den bar i seg et potensiale til kunnskaps-spredning og dermed også til frigjøring:

*«Derfor det gjelder i samlet Lag
For os som pløier Aandens Ager,
At vi med Lyst for den fælles Sag
I Spidsen for hver Lægmand drager.
For Aandens Frihed! Bør være det Maal,
Som vor Foreing streber mod med Taal.»
(fra Guttenberg nr. 3).*

Herman Jacobsen skrev det meste av teksten i bladet. Det originale bladet er håndskrevet med innlimte silhuetter og en enkel trådninbinding. Bladet ble utlagt til gjennomsyn av medlemmene på møtene, det kunne ikke lånes ut. Men medlemmene kunne gjøre avskrift i foreningens lokale. Illustrasjonene er lagd av den danske typografen Ernst Jensen. Silhuetter var en rimelig måte å lage illustrasjoner på. Bladet har blitt referert til i ulike historiske framstillinger, men aldri blitt systematisk analysert og er derfor et lite kjent kapittel i fagbevegelsens historie, i følge Johansen.

Innholdet var variert. Tariffspørsmålet gikk igjen, og siste nummer slutter med et referat fra møtet der den nye tariffen endelig ble vedtatt. Videre er sykekassa en gjenganger og det problematiske forholdet til de kvinnelige setterne.

Arbeidsgiverne tok inn kvinnelig settere som var billigere arbeidskraft enn mennene. Typografene så de kvinnelige setterne som en trussel om senking av lønnsnivået i faget. Samtidig argumenterte de mot kvinnelig yrkesdeltakelse og så kvinnens plass i hjemmet. En artikkel i Nordisk Boktrykkeritidning nr. 1 1873 refererer et møte i foreningen der det framkom forslag om å forsøke å stanse

Ellen Røsjo er seniorrådgiver ved Oslo Byarkiv.

inntak av kvinnelige settere. Det setter i gang en diskusjon i Guttenberg der artikkelen betegnes som falsk. De ville ikke ta fra principalene (arbeidsgiverne) retten til å ansette kvinner. Det sto også kamp om en regulering av antallet lærlinger i forhold til antallet svenner eller antallet trykkpresser. Først i 1891 ble det åpnet for medlemskap i foreningen for setter-sker, lærlinger og hjelpearbeidere.

Vi finner også informasjon om streiker og tariffavtaler fra andre land.

Trykkeriarbeiderne hentet inspirasjon fra utlandet. I Guttenberg nr. 2 står det om en typografstreik i Hannover i 1872. Og i nr. 14 står det om streik og lockout i Leipzig og andre byer etter at en nasjonal svennekonferanse i Leipzig fremmet et forslag til en nasjonal tariffavtale. De vant fram med Tysklands første landsdekkende tariffavtale, for settere.

Guttenberg inneholder også dikt, epistler, småhistorier, vitser og føljetonger. Det klages over lavt frammøte ved foreningens møter. Her er faglige sukk om korrektur og feilretting og fortellinger om trykkerivirksomhet i norske småbyer slik det ble sett fra Christiania. Man kan følge en boktrykkersvenn på hans

dannelsesreise gjennom Danmark og Tyskland.

Det var vanlig at typografer la ut på svennevandring. «En norsk Bogtrykker-svends Reiseeventyr» og «Baron Petit» gikk som føljetonger. Systemet med viatikum – reiseunderstøttelse – var viktig – omtrent like viktig som tariffavtalen, framgår det av Guttenberg.

Våren 1873 ble det uavhengig av foren-

ingen opprettet en «Hjelpekasse for rejsende og arbejdsledige typografer». Så å si alle byens typografer, også principalene, ga bidrag. Reisekassa var også et bidrag til å holde antall faglærte noenlunde i samsvar med antall arbeidsplasser. I dårlige tider betalte kassa for at svenner skulle reise fra byen. For tilreisende svenner betalte kassa for den videre reisen. En del utenlandske typografer ble værende i Christiania for kortere eller lengre tid, og noen slo seg ned for godt. Tradisjonen med svennevandring fortsatte til begynnelsen av 1900-tallet.

Niels Edvard Killi skriver opplysene om trykkeriarbeidere i 1800-tallets Christiania, om arbeidsforhold og organisering. Med 1800-tallets økonomiske liberalisme fikk arbeiderne behov for fagforeninger og tariffavtaler som skulle gjelde alle innen faget. Trykkerfaget var et av de første håndverksfag som ble mekanisert, og trykkeriene økte produksjonen med mer effektive maskiner. Men det var bare mulig å øke produksjonen av sats ved å ta inn flere settere. Boktrykkersvennene i Christiania organiserte seg først i Bogtrykkerforeningen av 1849 – antakelig landets eldste fagforening, men man kjenner lite til den. Tariffavtaler kom i stand i 1851 og 1855. Den typografiske forening, med

omtrent identiskevedtekter, ble stiftet i 1872 i kamp for å revidere avtalen.

Det er et dristig prosjekt å utgi et håndskrevet blad lagd for ei tid med helt andre forventninger og krav til fagforeningsblader. Men det er prisverdig at mange får anledning til å bla i dette første norske fagforeningsbladet. Det er også veldig fint at det er satt inn i en forklarende sammenheng om faget og tida. For de som vil studere bladet nærmere, er det en stor lettelse at hele bladet nå er transkribert så håndskriften ikke er et hinder for å lese det. Kampene de førte den gang kan arbeidere i dag kjenne seg igjen i, som kamp mot sosial dumping, kamp for å forsvare og utvikle tariffavtalene, kamp for å forsvare velferdsstaten og viktigheten av internasjonal solidaritet. I ei tid med mange angrep på faglige rettigheter kan det være nyttig for dagens tillitsvalgte å lese og kunne trekke historiske linjer til dagens kamper.

Det var disse herrene som sto på og laget jubileumsboka. Fra venstre Tor Are Johansen, Niels Killi og Torbjørn Eng.

Arbeiderkultur

Jeg vil tipse dere om et stykke arbeiderkultur som jeg nylig har blitt kjent med. Det dreier seg om en cd-utgivelse i Danmark der en typograf som heter Janne Lærkedal synger arbeidersanger. Den siste hun har gitt ut heter «Solidarity Forever». En tidligere cd ble gitt ut til typografenes fagforening i Københavns 125 års jubileum og heter «Horeungen».

Dere finner mer om dette på denne hjemmesiden: <http://solidaritysongs.com/index.html> der dere også finner smakebiter av musikken og en nettbutikk.

Kulturredaksjonen

Jubileum og ny bok i Oslo grafiske fagforening

Hilsingstale fra Anders Skattkjær, nestleder i Fellesforbundet

Fagforeningskamerater og gode venner,

Gratulerer med 140 års jubileet - og gratulerer med foreningas gave til seg selv og til alle historisk og politisk interesserte av i dag og for ettertiden - gjennom utgivelse av praktboka om Guttenberg – Norges første fagforeningsblad. Foreninga har med Guttenberg tatt på seg et viktig løft, som er OGF verdig.

Som for 140 år siden, som i dag, dreier det seg om organisering og tariffarbeid. Om arbeidskamp. Om det å stå sammen for å oppnå bedre lønns- og arbeidsvilkår. Men også for å slå tilbake angrep på faglige rettigheter.

Beskrivelsene fra 1870-årene gir grunn til mange refleksjoner. Lange streiker for å få på plass tariffavtaler, ikke landsomfattende, den kom først i 1907 gjennom Verkstedoverenskomsten, men kamp mellom arbeidsgiverne og fagforeningen om tariffavtaler her i Oslo den gang Christiania.

Den tekniske løsningen, med kun ett eksemplar skrevet med penn og blekk i vakker skriveskift representerer en kulturhistorisk verdi i seg selv. At inn-

holdet i tillegg er skrevet med svært god penn, i en faglig og politisk kontekst, gjør at Guttenberg er et viktig eksempel på folkeopplysning, agitasjon og informasjon overfor medlemmene.

Her informeres om konflikter, om streikende som tok arbeid i utlandet mens de gjenværende kjempet mot streikebryteri her hjemme. Vi finner informasjon om forhold i andre land.

Og når man leser gjennom side-

ne ser vi hvor opptatt våre forgjengere var av også sosialt samhold, der sang og punsj var viktige ingredienser. Det er blitt mindre med sang, og punsj er byttet ut med annet godt drikke, men det å feire seg selv og ta vare på sosiale bånd, slik foreninga gjør i kveld i anledning sitt 140 års jubileum, det kan vi fortsatt.

Redaksjonen for Guttenberg, bestående av Torbjørn Eng, Tor Are Johansen og Niels Edvard Killi har gjort en fremragende jobb. Tekstene er gjort tilgjengelig, de har fått fram det historiske perspektivet samtidig som de profesjonelt trekker parallellene til dagens arbeidsliv. Så gratulerer dere også!

Og skulle man ikke ha tid til å lese hele boka i dag, men vil gjemme den til senere, vil jeg anbefale at dere i det minste leser forordet, som er et svært godt resyme over bokas innhold og med viktige refleksjoner over fortid og nåtid.

Igjen – gratulerer med 140 års jubileet – og gratulerer med Guttenberg.

Gjestene lyttet til kultur fra Sagene Ring (lille bildet).

Niels Killi holdt på vegne av de tre mennene bak boka en innledning på jubileumsfesten.

Et jubileum er en god anledning til å stoppe opp litt og se seg tilbake. Skaffe seg et perspektiv.

Den typografiske forenings historie er skrevet ved gjentatte anledninger. Faktisk er det vel få fagforeninger som så ofte har sørget for å gi ut en jubileums-historie – det begynte ved 10-års jubileet i 1882, fortsatte ved 20-års, 25-års, 50-års og 100-års jubileene. Også omfanget av historiene vokste betydelig – fra en forholdsvis kort artikkel i fagbladet i 1882 til en bok på rundt 600 sider ved jubileet i 1972.

Vi har laget en noe uvanlig jubileumsbok. I stedet for en mer eller mindre grundig gjennomgang av foreningens historie har vi valgt å fokusere på foreningens – og landets - første fagblad – det håndskrevne Guttenberg som kom ut i foreningens første leveår. Rundt denne kildeutgaven har vi bygget opp boken med innledning og en artikkel som forsøker å sett det hele inn i en historisk sammenheng.

Arbeidet med boken har vært veldig givende for oss i redaksjonen, men også utfordrende. Vi startet med et omfang for boken som vi har holdt oss til. Det har tvunget oss til å begrense oss og det tror vi boken har tjent på. Det er ellers lett

at en slik bok eser ut, både i teksten og illustrasjonene.

Et forhold vi har vært opptatt av er ikke så mye et spørsmål om å fortelle historien korrekt, men å gi den det rette perspektivet. Her tenker jeg på typografenes tariffavtaler og organisasjon. Det er ingen tvil om at typografene var først ute med å etablere en tariffavtale i vårt land. Alle som har skrevet om arbeiderbevegelsens historie har fokusert på tariffen av 1873 som landets første. Dette mener jeg er feil – typografene var svært oppmerksomme på at det var en revisjon av tariffen de ønsket da de startet en tariffbevegelse i 1871 og fremover.

Typografenes tariffavtale stammer fra 1851 – og dette gjør den til en av de tidligste i Europa..

Vi er i dag godt vant i vårt land og tar tariffavtaler og arbeidernes rettigheter som en selvfølge. Så til de grader at ganske mange ikke engang bryr seg med å organisere seg og er av den mening at det ikke spiller noen rolle for vi får det samme uansett. Det er en nær sammenheng mellom kollektivt samhold og styrke og evnen til å oppnå gode lønns- og arbeidsbetingelser. Det er vår historie et godt eksempel på.

Jeg tror også vi har gitt den første, men rett nok skisseaktige, fremstillingen av den internasjonale sammenhengen i typografenes tidlige tariff- og organisasjonsutvikling. Forenings- og forbundshistorier er som oftest så fokusert på egen organisasjon at dette perspektivet gjerne blir borte. Denne siden av historien viser hvordan vi har lært av hverandre, blitt inspirert av hverandre og støttet hverandres kamp for bedre vilkår. Denne internasjonale solidariteten har vært en styrke siden fagbevegelsens barndom.

Vi vil rette en stor takk til Grafisk Utdanningsfond og LOs kultur- og fridspolitiske utvalg som har bidratt med vesentlig finansiering.

På vegne av redaksjonen skal jeg få takke dere – foreningens medlemmer og styre – for at vi fikk lov til å lage denne boken. Vi håper dere vil like den.

Etter tariffoppgjøret – hva gjør vi da?

Tidligere var tariffoppgjør noe som var aktuelt i det daglige arbeidet en periode hvert annet år. Etter at vi kom inn i Fellesforbundet forsto vi raskt at der var det mer en helårs- beskjeftigelse med systematiske analyser og planlegging. Og etter de siste års resultat er det knapt en overenskomstforhandling som kommer i havn uten at det nedsettes minst ett utvalg som skal arbeide med tariffspørsmål i toårsperioden mellom oppgjørene. Vi har snakket med de to som er ansvarlig for de grafiske overenskomstene.

Av Adolf Larsen

– Intervjueren var ivrig etter å starte med overenskomstene for trykkerier, der det også i forrige periode var et utvalg for å modernisere teksten, men hvor enigheten forsvant under selve tariffoppgjøret?

Niels Killi, som er ansvarlig for siviloverenskomstene, kan bekrefte at enigheten i utvalget om at trykkoverenskomsten også skulle dekke digitaltrykk og elektronisk publisering forsvant under selve tariffoppgjøret.

der selve tariffoppgjøret, mest trolig etter påtrykk fra bedriftsledere ute i NHO-systemet. – Det kan dessverre se ut til at de eneste målene for motparten er en mest mulig innholdsløs overenskomst, og ikke en ambisiøs plan for å ta bransjen tilbake med rekruttering av de nye trykk-

sakprodusentene, utdyper Killi.

– Det er nok heller ingen tvil om, vedgår Killi, at mange i NHO Grafisk mener at betalingen til Grafisk Utdanningsfond er for høy, samtidig som medlemsbedriftene får for lite ut av fondet. Killi synes det er en defensiv holdning i bransjen der det er for lite fokus på utvikling og endring slik at bedriftene skal kunne fortsette å tilby gode vilkår.

Nå skal partene i gang med et nytt utvalg som skal se på om overenskomstene kan samordnes. Killi har ingen tro på tankene fra Trude Tinnlund Johansen, presentert i forrige utgave av TgM, om en grafisk overenskomst for alle som vil få Norsk Industri som motpart. Det blir en ny situasjon å ha samme arbeidsgivermotpart for flere grafiske overenskomster, men han tror ikke Norsk Industri vil bety noen rask utvikling mot én grafisk overenskomst. Partene i frontfaget, der det nå er én overenskomst, Industrioverenskomsten – har som målsetning å utvide omfanget av denne overenskomsten. Hvor de grafiske overenskomstene står i dette bildet i 2014 er et av spørsmålene som det må jobbes med i perioden.

Killi forsvaret også planen om å starte utvalgsarbeidet med NHO Grafisk, selv om alle tegn tyder på at organisasjonen er nedlagt 1. januar, og at utvalgsarbeidet må fortsette med en annen organisasjon. – Vi har ambisjoner for utvalgsarbeidet

og da må utvalget få god tid til å arbeide. Det er jo også bedriftsrepresentanter som skal sitte i utvalget fra motparten og de er de samme også etter 1. januar.

– Vi kan altså konstatere at det her er en reell uenighet mellom Tinnlund Johansen, som jeg er enig med og overenskomstansvarlig. Men hvordan skal vi som ikke sitter i de nye bransjerådene få kjempe for vårt standpunkt?

–For det første, presiserer Killi, har nå sivilområdet, som var noe dårlig representert i det tidligere Seksjonsrådet, fått et eget tariffråd. Tariffrådene skal ha en sentral rolle i arbeidet med tariffspørsmål. Men også dere i avdelingene må være aktive og for eksempel fatte vedtak på årsmøter og halvårsmøter om slike saker. Og så må medlemmene påvirke gjennom klubbene, slik dere gjorde da kartonasjen foran siste tariffoppgjøret ble tatt ut av Frontfaget.

Også i avis

Knut Øygard, som er den som er ansvarlig for de to eksisterende overenskomstene innen avissektoren, kan bekrefte at de ikke er noe dårligere når det gjelder utvalg.

Innen dette området er det nedsatt to. Et skal se på avistrykkerienes utfordringer og skal også levere noe av grunnlagsmaterialet for det andre ut-

valget. Dette skal gå gjennom grunnlaget for utvikling mot én overenskomst i avissektoren.

Vi lurte på om dette er en direkte kobling mot forrige periodes utvalg hvor TgM skrev om erfaringene fra Polaris – men det er ikke Øygard enig i:

– Det er noe av bakgrunnen, men dette utvalget skal arbeide bredere – og også diskutere en situasjon med eiere som har liten vilje til å satse på papirplattformen. Det er ikke tvil om at Polaris Trykk i Trondheim har gjort erfaringer som kan være nyttige for flere, men det må bygges på at begge parter i bedriftene er villige til å satse på kompetansebygging.

– Jeg er overbevist om at vi både lokalt og sentralt vil være sterkere ved en felles Fellesforbund-overenskomst i avissene.

– I siste nummer av Klubbnytt fra AGK argumenterer klubbformann Syversen for en konsernorganisering, som et svar på at fagmiljøene smuldrer opp. Mens andre ser på de konserntillitsvalgte som et blindspor?

– Konsernene har fått en hel annen rolle, men arbeidsgivernes organisering er ikke det avgjørende for hvordan vi driver faglig arbeid – understreker Øygard. – Nå bruker Schibsted konsernmakten på samme måte som man lenge har gjort i Edda og A-pressen, med kutt og rasjonaliseringskrav styrt fra toppen.

Selvsagt er det viktig å samarbeide innenfor konsernene, men en sterk organisasjon får vi ved å organisere ut

fra overenskomst og bransje. Da er klubb og forening det beste redskapet, det er mer som er likt enn ulikt mellom konsernene i avisområdet.

– Tilbake til utvalgene; Avistrykkerienes stilling blir kanskje truet av en nyetablering på Biri til høsten?

– Det er ingen nyetablering som truer. Trusselen ligger i manglende vilje til satsing og investering både i papiravisa generelt og trykkeriene spesielt. Reduserte opplag vil true lønnsomheten i mange trykkerier. Vårt oppdrag er å ivareta arbeidsplasser og gode lønns- og arbeidsvilkår. Trykkeriet på Biri vil bare erstatte Østlendingens trykkeri på Elverum, og Nrl Trykk sitt nåværende på Gjøvik som er fullbelagt.

Når det gjelder utviklingen mot én overenskomst er Øygard optimist og mener bestemt at situasjonen lokalt vil øke motivasjonen for samarbeid og felles avtaleverk.

– Du skal jo utøve Fellesforbundets prinsipper i dette spørsmålet også, og det er vel ingen tvil om hva forbundet mener?

– Nei. Prinsippet om å utvikle overenskomster som har styrke til å forsvare lønns- og arbeidsvilkår er både riktig og viktig. Da trenger vi også en organisering som bygger opp rundt dette.

Tariffomt rom

Dette er nok et begrep som de fleste av våre medlemmer ikke er så kjent med, og det var heller ikke vi i Ogf før vi fikk dommen om overenskomstdekning for bedriften Itella Informasjon.

Bedriften har vi tidligere skrevet om i TgM, og saken om tariffavtale ved bedriften har rukket å feire sin fireårsdag i ulike innstanser, men uten at våre medlemmer har fått noen avtale!

Kort oppsummert dreier det seg om en bedrift, tidligere eid av Posten Norge, men som ble privatisert i 2008,

med den følge av tariffavtalen med Postkom ble nektet videreført.

Etter møter i LO samme året ble det åpnet for av Fellesforbundet kunne organisere ved bedriften. Et vedtak som ikke deles av Handel & Kontor og bedriftens direktør. Og et standpunkt som kostet oss stort sett hele 2009 når det gjelder organisasjonsarbeid ved Itella.

Etter det tok Ogf saken i egne hender og organiserte de fleste ved bedriften, også funksjonærene. Uten at de har drevet mye oppsøkende virksomhet lokalt har Handel & Kontor fått tariffavtale ved bedriften, og også fått medlemmer i produksjonen overført fra Ogf.

I 2010 meldte Itella seg inn i bran-

sjeforeningen Abelia i NHO, og Fellesforbundet sendte saken videre til LO da bedriften har nektet at overenskomsten for trykkerier skal gjøres gjeldende.

Her, etter en lang omvei er vi tilbake ved overskriften. Fire år etter at vi hadde vårt første møte med LOs organisasjonsavdeling har vi fått en kjennelse i det høyeste organ når det gjelder krangel om organisering og valg av overenskomst; Den faste tvistnemnd LO/NHO. NHO hevdet i saken at overenskomsten for funksjonærer skulle gjelde, mens på vår side hevdet LO at overenskomsten for trykkerier skulle brukes. Og, i sin uendelige visdom, hat flertallet i nemnda slått fast at på grunn av at grafisk bran-

sje er inne i en teknologisk utvikling mot digitaltrykk, kan ikke trykkeri-overenskomsten gjelde ved bedriften.

Vi i Ogf har vært mange ganger på bedriften, og kort oppsummert er den helt lik sin sterkeste konkurrent på markedet for print og konvoluttering, nemlig Strålfors. Der har vi tariffavtale, og likheten og konkurransen med Strålfors var et vesentlig moment når LO i starten av saken var positive til at vi kunne verve medlemmer.

Nemndas kjennelse lyder helt konkret på at bedriften er å betrakte som et tariffomt rom. Niels Killi som er ansvarlig for saken i forbundet utdyper overfor TgM hva dette betyr, og hva som skjer videre:

«Tariffomt rom betyr i korthet at nemnda har fastslått at ingen av de eksisterende avtalene mellom LO og NHO passer for bedriften. Dette

tariffomme rommet må vi få fylt med en tariffavtale, og her kan det tenkes mange ulike løsninger. Det første vi har gjort er å få LO til å avklare med NHO at Hovedavtalens bestemmelser kommer til anvendelse for våre medlemmer, særlig i forhold til regler om informasjon, samarbeid og medbestemmelse. Dette var svært viktig ettersom det gikk rykter om mulige nedbemanning ved bedriften og da gir

Hovedavtalen en del rettigheter og virkemidler. Det neste skrittet vi har tatt er å skrive til Abelia for å be om et møte for å se om vi i fellesskap kan finne en tarifføsning for våre medlemmer. Det er her vi står nå, det har ennå ikke vært avholdt et slikt møte.

Vi ønsker selvfølgelig å finne en god løsning i denne saken, men dette er en interessetvist og etter arbeidstvistloven gjelder ikke fredsplikten når forhandlinger og eventuell meklings er gjennomført i samsvar med lovens bestemmelser. Men som sagt, vi tar ett skritt om gangen og håper vi kan finne en god løsning for medlemmene. En ting som nok må konstateres er at i slike saker er tålmodighet viktig, opprettelse av tariffavtaler kan ta lang tid når partene ikke klarer å bli enige.»

Kortreiste trykksaker

To studenter ved høyskolen på Gjøvik har sett på hvilke konkurransefortrinn norsk grafisk bransje kan ha i et miljøperspektiv og har kommet opp med forslag om at det utvikles et miljømerke som kalles «Kortreist trykksak». De kan også vise at digitale medier ikke er mer miljøvennlige enn trykte.

Av Kjetil Larsen

Gretel Mari Braaten og Karen Skarpnord har levert en rapport som hovedprosjekt i sitt bachelorarbeid i mediamanagement ved høyskolen i Gjøvik, og tittelen er «Miljø som konkurransefortrinn».

Oppdragsgiver for oppgaven har vært 07-gruppen og prosjektet har fått støtte av Grafisk Utdanningsfond (GK). Henrik Hartberg har vært kontaktperson hos 07 og Niels E. Killi har vært kontakt for GK og Fellesforbundet.

Rapporten konkluderer med at det er to hovedgrunner til at ikke norske trykkerier blir foretrukket av miljøgrunner blant norske kunder. Det ene er at det har spredd seg et inntrykk av at det å produsere trykksaker er miljøfiendtlig, og at papirproduksjon truer skogen. Det andre er at miljømerkingen som eksisterer i dag har klare mangler.

Mangler ved miljømerking

Rapporten tar for seg de ulike miljømerkene som eksisterer i dag og konkluderer med at de har en stor felles mangel; miljøbelastningen ved transport er ikke et av kriteriene bedrifter og produkter blir målt på for å bli sertifisert. Svane-merket opererer for eksempel med transport som en egen kategori, og regner da ikke med utslipp og miljøbelastning fra denne bransjen når de skal sertifisere andre. Det fører til at trykkerier i Estland og Romania kan bli Svanemerket, selv om trykksakene må fraktes langt før de kommer til kunden i Norge.

«Tenk deg om før du skriver ut denne mailen»

Krefter som representerer andre publiseringsplattformer enn papir har hatt stor suksess med å skape inntrykk av at digital informasjonsformidling er mer miljøvennlig enn trykt informasjon. Forfatterne av rapporten viser at det som oftest er mer miljøvennlig å lage enn

Gretel Mari Braaten og Karen Skarpnord er har skrevet rapporten «Miljø som konkurransefortrinn» på oppdrag fra 07-gruppen og Grafisk utdanningsfond.

Lite bilde: Forslag til logo for å merke kortreiste trykksaker. Hvis man skanner QR-koden skal man komme til et nettsted hvor man får vite hvor langt trykksaken har reist.

trykksak enn å formidle digitalt. De har noen eksempler: 15 internettsøk gir like mye utslipp som en ferdig trykket avis. Pc-er står for 2 prosent av CO2-utslippene i en husholdning, papirbaserte produkter for 0,1 prosent.

Det er stor forskjell på digitale plattformer og trykte medier når det gjelder hvordan de belaster miljøet. Ved produksjon av trykte medier kommer den største belastningen fra produksjon av papiret, deretter fra transport av papir og ferdig produkt, og som tredje største faktor selve trykkingen. Når produksjon og distribusjon er gjort, belastes ikke miljøet mer. Papir er også lett å bli kvitt på en miljøvennlig måte når det ikke skal brukes mer; det kan både resirkuleres, komposteres og brukes som brensel.

På digitale plattformer er en stor del av miljøbelastningen fra produksjon og transport av maskinene, men den største kommer ved bruk. Jo lenger man sitter ved pc-en og jobber aktivt, for eksempel leser dokumenter, jo større blir energiforbruket og dermed miljøbelastningen. Det betyr at alle som har lagt inn beskjeden «tenk deg om før du skriver ut denne mailen» på alt de sender, sikkert i et velment forsøk på å bidra til et bedre miljø, kommer med en oppfordring som kan føre til det motsatte! Jo større dokumentet er, jo mer miljøvennlig er det å lese det på papir.

Pc-er blir heller ikke resirkulert på samme måte som papir. Av de 30-40 millioner datamaskiner som kastes i USA

hvert år resirkuleres bare 20 prosent. Resten belaster naturen som søppel og spesialavfall.

Kortreiste trykksaker

Forfatterne av rapporten konkluderer med at den norske grafiske bransjen bør jobbe med å få innført et miljømerke som viser at trykksaken er mer miljøvennlig fordi den er produsert nært der den skal brukes. Det vil på en tydelig måte skille trykksaker produsert i Norge fra trykksaker produsert i andre land. Kombinert med en av de eksisterende miljømerkene, for eksempel Svanemerket, vil det bli lettere for kunder som vil framstå med en troverdig miljøprofil å velge norske leverandører av grafiske tjenester.

Men hva er en kortreist trykksak? Forfatterne foreslår følgende definisjon: En kortreist trykksak er en som har reist under 1500 km i løpet av prosessen. Det vil si at man regner med alle kilometer, fra tømmer skogen til papirfabrikk, fra papirfabrikk til trykkeri og fra trykkeri til kunde.

Miljømerket «kortreist trykksak» vil ha en QR-kode som kan skannes og som vil sende deg til en nettside hvor du kan lese av hvor mange kilometer din trykksak har reist.

Den fullstendige rapporten ligger ute på de grafiske sidene til Fellesforbundet <http://www.fellesforbundet.no/>

Husk å skrive ut før du leser!

Et merke for seriøsitet

De fleste i Fellesforbundet har nok fått med seg at restaurantbransjen har innslag av arbeidsgivere som ikke tar lover og avtaler helt på alvor.

Og at både ordnede arbeidsforhold og innbetaling av skatter blir sett på hindringer i veien for rask innføring.

Avdeling 851 har gjort sin irritasjon om til en aktiv handlingsplan.

Tekst og foto: Adolf Larsen

- Vi er en avdeling som også organiserer ansatte i hotell- og restaurantbransjen, så da hadde vi valget mellom å nøye oss med det som myndighetene tross alt gjør, eller å ta fatt i problemene på vår egen måte – åpner avdelingsleder Trude Tinnlund Johansen når TgM kommer på besøk.

- Derfor har vi lansert et eget symbol for synliggjøring med utgangspunkt i at be-

driften for å få et slikt må ha tariffavtale og ordnede arbeidsforhold. Det er ikke alltid at avtale betyr at bedriften har rent mel i posen, men vi mener bestemt at sjansen for ordnede forhold er større med enn tariffavtale på plass. Til nå har vi også villet ha kontroll med prosessen fram til merket er lansert, og ikke minst godkjent – presiserer Tinnlund Johansen.

Merket er tenkt brukt som en aktiv markedsføring av at bedriften har tariffavtale med sine ansatte, og ikke minst som en bevisstgjøring av både egne medlemmer og forbrukere.

Vår aksjon er ingen godkjenning av bedriften, noe vi selvsagt ikke har mulighet for å gå god for – presiserer Trude. Myndighetene får kontrollere at bedriften ikke har illegale innvandre-re, har betalt skatt og ikke har importert kjøttet selv. Vår aksjon – utdyper Trude skal bevisstgjøre folk om egen forbrukermakt. Og synliggjøre at en bedrift med tariffavtale er en bedrift med bra forhold for arbeidsfolk.

Hele poenget, er at bedriftene gjennom vår tilnærming skal skryte av at de har tariffavtale, og forsøke å påvirke forbrukerne til å velge ut fra slike kriterier.

Laget av ungdommen

Da vi startet arbeidet, trakk vi inn en klasse for medie- og kommunikasjon på Glemmen Videregående i planleggingen og utformingen.

Også der måtte vi gjennom en prosess før elevene helt forsto saken med tariffavtale og arbeidsforhold. Etter det vokste entusiasmen for prosjektet, og det ble laget flere utkast for selve merket. Og også en presentasjon og egen brosjyre som hører med.

Aksjonen, som merket er en del av, skal presenteres høsten 2012, og innebærer at alle aktuelle bedriftene i fylket vil få besøk av avdeling 851. Med seg har avdelingslederen et merke som bedriftene kan velge å bruke i aktiv markedsføring. På døra, brevarket eller resepsjonen. Sammen med merket vil de også få informasjon og en egen brosjyre.

Utover en slik startpakke må bedriftene selv betale for egen markedsføring.

- Det har vært en lang prosess understreker Tinnlund Johansen. Ikke minst var selve godkjenningen hos Patentstyret en langdryg affære. Avdelingslederen har allerede merket en positiv mottakelse hos både andre avdelinger i forbundet og også hos bedriftene.

Nå håper Trude på en positiv reaksjon hos eget forbunds ledelse og videre i LO. Det er ikke til å legge skjul på at avdelingen har stor tro på at aksjonen skal spre seg ut i Fellesforbundet og videre som en nasjonal aksjon.

- Når vi ser hva som skal til for å få positiv omtale slik situasjonen er nå, ligger ikke lista høyt understreker Trude. Her kan vi ta for oss det nye systemet for kvalitetssikring av hotellene. Systemet som er utarbeidet av NHO reiseliv og applaudert av Næringsdepartementet, inneholder ikke et ord om arbeidsforhold. Kriteriene for å få stjerner innenfor dette systemet har hovedvekt på service, men skal også vektlegge miljøstatus.

- Det er viktig å understreke at denne og andre kampanjer fra myndighetene ikke har noen sammenheng, eller er noen årsak til vår aksjon. Det er for å vri oppmerksomheten over på arbeidsforhold, at vi besluttet å gå våre egne veier - avslutter avdelingslederen.

Leder av Avd. 851, Trude Tinnlund Johansen, med nytt merke og gammel fane.

Eier og interesseorganisasjon

Det blir stadig stilt spørsmål ved LOs eierskap i A-pressen. Skepsisen skyldes først og fremst at medlemmene mener det er uheldig at LO skal sitte på begge sider av bordet. Og ansatte i ulike deler av A-pressen har vært misfornøyd med betingelsene ved arbeidsplasser hvor LO er storaksjonær. Klubbene ved konsernets bedrifter i Roseveien gikk fra prat til handling, og innbød sjefen sjøl til medlemsmøte.

Foto: Kay Stenshemmet, Romerikes Blad.
Tekst: Adolf Larsen

Roar Flåten fikk, som gjester skal, ordet til en innledning før de ansatte ved Nrl Trykk, Annografen og Romerikes Blad fikk anledning til å komme med sine spørsmål og synspunkter.

Flåten tok utgangspunkt i det formelle, og slo fast at eierskapet i A-pressen er forankret i LOs vedtekter hvor det heter at LO skal «arbeide for en sterk A-press». Fram til 1989 ble det også bevilget penger til driften, men etter det har konsernet måttet klare seg med egne midler.

Flåten var også vel kjent med Norsk Grafisk Forbunds skepsis til eierskapet, og kommenterte også salget av aksjene som Fellesforbundet hadde i konsernet. Nå er LO den største eieren med noen aksjer mer enn Telenor som er den andre store eieren.

Før LO-lederen ga ordet fra seg, kommenterte han også kjøpet av Edda-Media. Han slo fast at dette var et kjøp for å styrke lokalavisene både i A-pressen og Edda. Og at salget av aksjene i TV 2 var nødvendig for å kunne foreta kjøpet av Edda. Et kjøp som Flåten framhevet som meget viktig for å forsvare papiravisenes og lokalpressens framtid.

Lederlønninger og nedskjæringer

De tillitsvalgte i Romerikes Blad konfronterte Flåten med lønnutviklingen i avisen hvor de lokale forhandlingene for grafikerne ofte har endt med lønnsdiktat og lønnutviklingen har vært en tredel av hva lederne har fått i økt lønn. Romerikes Blad, som er konsernets største avis, leverer også store konsernbidrag,

Roar Flåten ønskes velkommen av klubbleder Christian Böhm

noe som forsterker de ansattes følelse av at det ikke er avisas ansatte som står i sentrum for eiernes interesser. Flåten var forundret over at lønnsnivået skulle ligge langt under gjennomsnittet for avisbransjen, men ga ingen løfter om at konsernet skulle bli lønnsledende.

Uten å bli alt for konkret lovte Flåten å bringe med seg de tillitsvalgtes syn på lederlønn og konsernbidrag inn i styret i konsernet hvor han nylig er valgt som leder.

Når det gjaldt de varslede innsparingene i det nye konsernet hevdet Flåten at det meste ville komme som følge av overtallighet etter oppkjøpet av Edda. Han ga ingen garantier mot oppsigelser, men hevdet at alt skulle være innenfor lovverket, og at starten hadde vært løfterik i og med at antallet direktører er halvert i den nye lederkabal.

Flåten hadde ingen problemer med en skepsis som kom til uttrykk når det gjelder dobbeltrollen som LO har i slike situasjoner. Han presiserte at han som styreleder hadde gitt beskjed om at saker og tvisteprotokoller fra A-pressen skal behandles ekstra grundig i LOs juridiske avdeling.

Langsiktig eier

Ikke vet vi om de ansatte fikk svar på alle sine spørsmål, eller om skepsisen mot LOs dobbeltrolle ble mindre, men området hvor Flåten virket mest overbevisende var nettopp i eierrollen. Ikke minst på bakgrunn av holdningen i andre mediekonsern, hvor ti til femten prosent avkastning ikke er nok, framstår Flåten og LO som en garantist for lang-

siktig eierskap. Flåten understreket at han som styreleder ikke hadde noen ambisjon eller mulighet for å styre enkeltbedrifter, men at LO hadde vært gode eiere også i dårlige tider. I motsetning til lederne i Schibstedkonsernet framsto han også som papiravisenes varmeste forsvarer, og understreket at oppkjøpet er gjennomført for å styrke både a-presseavisene og de tidligere Edda-avisene.

Flåten avsluttet sitt besøk med en forvarstale for fortsatt eierskap i det nye konsernet. Ikke minst som en garantist for begrenset utbytte, og mindre fritt spillerom for konsernets andre storeier Telenor.

A-pressen som omtales her er når bladet kommer til leserne historie. Med oppkjøpet av Edda Media på plass har konsernet endret navn til Amedia.

Helt på plass er heller ikke oppkjøpet i og med at Medietilsynet ikke godkjente kjøpet av syv lokalaviser omkring Oslofjorden på grunn av for stor lokal eiermakt. Ansatte i de berørte avisene ønsket å bli med i kjøpet, og saken er anket.

Når det gjelder de to byene Fredrikstad og Skien har konsernet frivillig ønsket å finne nye eiere til henholdsvis Demokraten og Varden.

Som et ledd i fellesprosjektet GPS har TgM fortsatt sin rundtur til bedriftene for å finne de konkrete problemene og kanskje også løsningene. Vi startet vår serie med 07 på Løren i Oslo, og etter i forrige nummer å ha vært i Aurskog, lengst øst i distriktet, har vi denne gang vært på Haslum Grafisk, beliggende på Rud i Bærum.

Tekst og foto: Adolf Larsen

Hvis en allerede skal trekke fram en fellesnevner fra de tre bedriftene, er den sterkeste erkjennelsen at en lærte for lite av feilgrepene som ble gjort da bransjen var som sterkest. At erkjennelsen av at kunder må oppsøkes og pleies ikke nådde bedriftene før det var for sent. Og at andre hadde overtatt mye av markedet, mens grafisk bransje solte seg i en stadig blekere glans.

Mange vil mene at dette skulle danne et glimrende utgangspunkt for et fellesprosjekt, da denne virkelighetsbeskrivelsen også kunne vært et bilde på vår egen avdeling.

Om prosjektet drives etter retningslinjene for GPS-prosjektet på Haslum, med et partssammensatt arbeid, er ikke sikkert, men framtida er satt på dagsordenen i hele bedriften.

TgM ble tatt i mot av daglig leder Knut Grav og Per Egil Odden som er ansatt i salgsavdelingen.

Begge framhever nødvendigheten av nytenkning som det viktigste i prosjektet lokalt. At en er kommet til en erkjennelse om at sparing alene ikke er noen løsning for framtida. Derfor har hele bedriften vært på helgeseminar, for å prøve å finne nye produkter og løsninger. Samtidig er daglig leder nøye med å presisere at vi her snakker om løsninger som skal finansieres av den daglige driften.

Mer spesialproduksjon

– Vi er ikke, og har aldri vært et rent offsettrykkeri, innrettet på mest mulig rasjonell produksjon av 16-siders brosjyrer, understreker Grav som selv bare har vært i familiebedriften i tolv år. – Det var mer ren offsetproduksjon den dagen jeg begynte her, men vi kastet oss aldri på innkjøp av åttefarger offsetmaskiner som mange av konkurrentene

Daglig leder har en omfattende erfaring fra ulike grafiske bedrifter, men også fra Grafisk Institutt hvor han var med på fusjonsforhandlingene med Ogfs eget opplæringscenter.

Odden og Grav foran noe av kortproduksjonen.

Haslum Grafisk er fra 1953, da bedriften ble startet av familien som Harald Grav Papirindustri. Og med familieband i fotobransjen ble bedriften allerede fra starten en stor produsent av postkort. Kort er fortsatt en stor del av produksjonen på Haslum. Både de tradisjonelle turistkort og julekort. Det er derimot langt mellom kunder som ringer og skal ha kortene produsert.

– Som med mange andre oppdrag må en bedrift kunne løse alle spørsmål en potensiell kunde har. Både foto, design, produksjon og også distribusjon og utsendelse.

– Her ligger også utfordringen, og svaret, på hvor Haslum er om fem eller ti år. Enten er vi en samarbeidspartner som løser alle problemer en kunde har, eller så har vi ikke livets rett. – Og, presiserer de to representantene, – dette betyr at vi må utvikle vår kompetanse også på områder som vi ikke behersker i dag.

Og i stedet for å satse på storproduksjon har bedriften de seneste årene nesten utelukkende investert i spesialmaskiner. Spesielt innen preging og foliering i store formater.

Fagfolk uten kompetanse

Alternativet til ikke å utvikle sitt revir, eller kompetanse, er å bli en ren trykksakprodusent, noe som ikke frister. Ifølge Grav var det ille nok at store deler av bransjen satte seg selv utenfor prosessen og ga fra seg oppdrag og innflytelse til reklamebransjen og grafiske brokere uten egen produksjon.

– En av årsakene er selvfølgelig, understreker Grav at altfor mange trykkerier er gått i arv og drives av mennesker med fagbrev, men uten kompetanse på ledelse. Forsetter en på den samme

veien, og tror en kan overleve på sparing og investeringer blir bedriften bare et valg kundene kan klikke på når de skal ha noe produsert. – Akkurat som du velger printer når du skal ha noe skrevet ut, utdyper Grav.

En slik printer skal ikke Haslum Grafisk bli understreker Grav og Odden. Men det krever både nysalg og tett kundeoppfølging. Nøyaktig som i fagbevegelsen med andre ord. Både verving og arbeid med å tette igjen der det renner ut i bønn.

GPS er et samarbeid mellom NHO Grafisk og Fellesforbundet. Konsulentselskapet Hartmark står for prosjektets faglige innhold. Prosjektet skal diskutere de utfordringer bransjen har, og hvordan man med endringsledelsesfilosofi kan komme seg videre i et mer lønnsomt, positivt spor.

37 deltagere i GPS-prosjektet deltok på workshop nummer to i juni, da var temaet endringsledelse. Bedriftene som deltar i GPS får hjelp til å utvikle sin egen strategi. Neste samling blir i september og i mellomtiden skal bedriftene ha utkastene til strategi- og forretningsplaner klare for gjennomgang.

Forslag til et sett «nye bransjeregler» kom opp på samlinga i juni:

1. Det er kun lov å investere for å sette prisene opp
2. Ordene «påslag» og «avslag» er forbudt å bruke
3. Finn fienden utenfor «bransjen», det er nok andre å ta av.

Kurs for ungdommen

Pinseften 26. mai holdt ungdomsgruppa kurs i lover og avtaleverk for lærlinger og unge. Ann-Helen Bergan Amundsen fra LO Hedmark var kursholder og informerte om hvordan en arbeidskontrakt skal se ut og hvilke rettigheter og plikter man har i arbeidslivet. Hva gjør man når læretiden er over og skal over i ny

jobb? Hva skal man se etter i kontrakten, og hva kan man forvente? Hele 12 deltagere møtte opp, og det ble etterhvert en lang runde med spørsmål og svar på ulike scenarioer og utveksling av både gode og vanskelige erfaringer fra bransjen. På en av vårens varmeste lørdager er det imponerende at så mange tok seg tid til å

engasjere seg for å lære om de ulike lover og regler som gjelder i arbeidslivet.

Etter endt kurs gikk alle sammen til Oslo Bowling for utfordre konkurranseinstinktet og dele ut heder og ære. Takk til alle som deltok og bidro til at vi fikk en super lørdag i Oslosommeren!

Et museum i Drøbak

Vi i grafisk bransje blir ofte beskyldt for å være mer opptatt av historien enn av framtida. Det er ikke noe vi kan under-skrive på, men noe vi skal være opptatt av, ikke minst når vi lager vårt medlemsblad. Men da vi hørte om et museum i Drøbak ble fristelsen for stor. Og bedre plassering kunne ikke fortida til Akershus Amtstidende fått.

Tekst og foto: Adolf Larsen

At det dessuten var en strålende sommerdag, som virkelig lot Drøbak komme til sin rett, gjorde ikke oppdraget mindre attraktivt. Plassert mellom Amtas nåværende tomt i Wienerbrødskjæringa og havet fant vi Drøbak Båtforenings lokaler hvor det i slutten av juni ble åpnet en utstilling med restene av O.B. Hansen Trykkeri.

Utstillingen er plassert i lokaler som også rommer båtforeningens utstilling av eldre båtmotorer.

Der hadde vi en avtale med en som har trådd sine ungdomssko

i setteriet, den gangen både avisen og trykkeriet tilhørte familien Hansen. Øvind R. Larsen arbeider nå i Follo museum og har ansvaret for utstillingen i Krokettønnen, som lokalene heter. Larsen begynte i trykkeriet i 1968 i setterlære, og arbeidet der fram til slutten av 80-årene.

En familiebedrift

På det meste hadde bedriften, som ble overtatt av familien Hansen i 1900, aksidenstrykkeri, papirhandel og drev Akershus Amtstidende. Ikke bare trykking av avisen men også det redaksjonelle innhold og ansvar.

På det meste var også de opprinnelige eierne, og fem av deres barn engasjert i ulike deler av driften som økonomi, trykking og redaktørstilling.

Etter at lokalavisen ble solgt til A-pressen i 1979, fortsatte deler av familien et aksidenstrykkeri fram til driften opphørte i begynnelsen av 2000-tallet.

Etter dette ble utstyret tilbudt Follo museum, som var interessert, men uten egnede lokaler. Familien Hansen lagret derfor utstyret på en låve i Trøgstad, noe deler av utstyret, ifølge vår omviser, bar preg av da det kom til museet.

Når så beskjeden kom om at ut-

styret måtte fjernes fra lageret, måtte det handles raskt. Styret i Drøbak Båtforening stilte på meget kort varsel lokaler til disposisjon.

Der, i de tidligere omtalte lokalene, er det nå på plass en Heidelberg vinge, fra det tidligere aksidenstrykkeriet, samt reoler med ulike skrifttyper og annet utstyr fra trykkeriet. Ifølge Larsen har de det meste av utstyret de ønsket seg, inkludert stiftemaskin og en enkel skjæremaskin.

– Vi ønsker oss en korrekturpresse i passende format, for å kunne ha utstyret for hele gangen i den tekniske prosessen, presiserer Larsen.

Etter at prosjektet er fullført vil han gå videre med en historisk utstilling av avisen Akershus Amtstidende, og den øvrige lokalpressens betydning for lokalsamfunnet.

Som takk for en god mottagelse i Drøbak formidler vi herved Follo museums ønske om en korrekturpresse til sin samling. Kontakt Øyvind R. Larsen, mobil:465 45 828 e-post: ol@follomuseum.no

Interessert i boka?

Som dere ser i dette bladet, og i tidligere utgaver har Ogd utgitt en bok om avdelingens aller tidligste medlemsblad.

Boka om Guttenberg ble presentert på vårt jubileum i juni.

Interesserte medlemmer, og andre, kan hente et eksemplar i Sagveien 24. Eller få den tilsendt mot å betale porto.

VISSTE DU AT

om du har dine forsikringer i Sparebank 1 og ikke er fornøyd med avgjørelsen for et forsikringskrav, kan du klage til foreningen som tar saken opp med Sparebank 1.

Et medlem gjorde det rett før ferien i forbindelse med en skadesak etter en reise og ble kr. 6.450,- kroner rikere.

Stibo sluker Color print

I begynnelsen av august gikk Color print i Danmark konkurs. Uken etter ble det kjent at Stibo Graphics, som også er dansk, overtar virksomheten. Dermed har Stibo vokst til å bli en nordisk gigant innen magasin, katalog og reklametrykksaker.

Av Kjetil Larsen

Kim Jung Olsen, HK it, medie og kommunikasjon, sier i en kommentar at så vidt forbundet har fått vite foreligger det ingen planer om rasjonaliseringer eller innskrenkninger når Stibo nå overtar Color print. En av grunnene til det er at Stibo kun tar over Color print sine trykkerier i Ålborg og Århus. Den svenske delen av konsernet er ikke med i avtalen, og en del av porteføljen herfra ventes å bli overført til Danmark.

Michael Weiss, representant i styret for de ansatte hos Color print i Ålborg, fikk sjokk da de ble presentert for konkursen torsdag 9. august. De ansatte visste at bedriften gikk

med overskudd på driften, produksjonen fløt greit og at det var fulle ordrebøker. De hadde hørt om at man hadde problemer med å betjene den store gjelden eierne hadde på bedriften, men var relativt uforberedt på en konkurs. Gleden var derfor stor når man allerede tirsdag 14. august fikk vite at Stibo Graphics hadde kjøpt Color prints danske avdeling. – Det er ingen planer om oppsigelser eller innskrenkninger utover de 15 funksjonærer som alt var blitt oppsagt sier Weiss. Bedriften vil bli drevet videre mer eller mindre som før, med en egen ledelse, men underlagt Stibos trykkeridirektør Søren Henriksen. – Ting har gått litt fort i det siste, men så langt er vi glade over å fremdeles ha arbeid og at vi beholder våre avtaler, avslutter Weiss.

Kim Jung Olsen i HK sier at Stibo har gitt uttrykk for at man på sikt ønsker å harmonisere avtalene på trykkeriene, men at det ikke vil være noe stort problem fordi lønns- og arbeidsforholdene i utgangspunkt-

et var ganske like.

Hans Damgaard, adm. direktør i Stibokonsernet forventer, at dagens oppkjøp vil hjelpe til å minske overkapasiteten på trykkmarkedet og konsolidere bransjen, i følge Mediawatch: – Konkurransen på trykkmarkedet er internasjonal og meget skarp i dag. Kjøpet av aktivitetene i Color Print er en viktig brikke i en helt nødvendig konsolidering av trykkmarkedet i Skandinavia. Danmark har stolte tradisjoner innen for trykkeri, men det er bruk for å samle kreftene i færre og større virksomheter, for at vi skal kunne klare oss i den internationale konkurranse, sier han. Damgaard utelukker heller ikke flere oppkjøp i fremtiden. – Hvis de rette muligheten byr seg har vi styrken og pengene til å slå til, sier han til den danske avisen Børsen.

Stibo Graphics vil etter oppkjøpet av Color print Danmark ha 375 ansatte. Color print Norge, i Stavanger, ble nedlagt tidligere i år. Bygg, maskiner og utstyr er fremdeles til salgs.

NYTT FRA BYEN

På **Hjemmet Mortensen** trykkeri er maskinene stoppet innen dette nummeret av medlemsbladet kommer til leserne. Vi har gjennom mange år skrevet om innsparinger, lønnsnedslag og stadig endringer. Og håpet om videre drift har levd videre på tross av det danske konsernets uttalte aversjon mot trykkerivirksomhet.

Nå er en lang og fin periode med ukebladproduksjon over, og en våre store driftsklubber er avviklet etter 82 år.

Status for medlemmene er at 42 av dem har fått andre jobber, eller er på andre ordninger innen NAV. 13 av medlemmene, inkludert det eldste årskullet som ikke er skaffet videre jobb i Egmont fram til AFP, begynner, eller har begynt på Aktietrykkeriet. To er inne i Media Norge, og en er i arbeid som arbeidsveileder.

Alle mekanikere og elektrikere som

ikke fyller kravene til AFP har fått nye jobber, og en av trykkerne har begynt en ny karriere på sjark. Mange medlemmer er i arbeidsøking, og driver aktivt med kursvirksomhet for å kvalifisere seg for offshorearbeid.

I **Schibstedkonsernet** er det lagt planer for kutt på 400 million-er, som hvis det blir gjennomført betyr en reduksjon med 300 ansatte.

Hovedtyngden av innsparingen er tenkt skal komme i Aftenposten som etter planene skal bidra med 200 av millionene. De resterende skal tas i konsernets aviser i Bergen, Stavanger og Kristiansand. Etter en periode med rykter om at også VG skulle forlate Akersgata og bli samboer med Aftenposten i det tidligere Postgirobygget, er det nå klart at storesøster må nøye seg med det litt trangere rommet i VG-bygget.

Annonsesteder og sluttpakker

Et område som skal utredes videre, og som vil ha stor innvirkning for grafiker-

ne i de berørte avisene, er tanken om et felles annonsesenter for alle konsernets aviser. Dette vil være en løsning som vi har sett tidligere i først Edda og senere A-pressen hvor produksjonen ble skilt ut et eget selskap.

I alle avisene, men særlig i Aftenposten har det kommet urovekkende signaler om at bedriften bare kommer til å tilby styrte sluttpakker. Og at det er egnet, og ikke ansiennitet som skal være utslagsgivende ved utvelgelsen.

Klubben i Aftenposten hadde tidligere i år en kommentar i «klubbnytt» om ledelsen i bedriften, og på bakgrunn av hennes seneste uttalelser om ansiennitet ved nedbemanning, absolutt var sin plass.

Den grafiske klubben har i sine kommentarer pekt på at avisens overskudd gjennom 140 år nå må brukes til kompetanseutvikling for de ansatte. Klubben har videre understreket at både ansiennitet og avisens lokale deskavtale skal passes godt på i den videre prosessen.

STYRESPALTA

Styret har:

- Gjennomført jubileumsfeiring på Månefisker
- Gjennomført styretur til Stavanger
- Diskutert samarbeidsavtale med avdeling 851 om Organisasjonsarbeideren
- Vedtatt produksjon av ny fane for avdelingen
- Bevilget støtte til:
 - Landstrykkerstevnet
 - Kvinner på tvers
 - Øyerendagen 2012-09-13
 - Globaliseringskonferansen 2012

VI GRATULERER

Oslo Grafiske fagforening gratulerer sine jublanter

OKTOBER

50 år:

061062, Sundberg, Ann Irene,
Markveien 6, 0554 OSLO
251062, Grønnerud, Steinar,
Fugleliveien 25, 0682 OSLO

60 år:

071052, Clausen, Finn,
Nedre Toppenhaug 187,
1353 BÆRUMS VERK
081052, Bredin, Svein Erik,
Buerveien 86, 1820 SPYDEBERG
201052, Stokkan, Roar Martin,
Røykås Terr. 115, 1476 RASTA
231052, Tollefsen Ellen,
Heggedalsv. 11, 1920 SØRUMSAND
241052, Johansen Steinar,
Østgaardsgate 12, 0474 OSLO

70 år:

071042, Mohd, Afsar Khan,
Fossumberget 48 i, 0983 OSLO
081042, Johansen, Kari Helen,
Sigurds gate 25, 2004 LILLESTRØM
141042, Jensen, Finn Ivar,
Henr. Sørensensvei 29, 1065 OSLO
201042, Kjærsmo, Håkon Olav,
Åssiden Terr. 28 B, 1160 OSLO
241042, Bøhn, Svein Arild,
Solhauggt. 2 A, 0565 OSLO
241042, Eriksen, Arvid,
Haugerudhagan 42 D, 0673 OSLO

75 år:

151037, Hansen, Alfred Elias,
Folke Bernadottes Vei 2, 0862 OSLO
261037, Halvorsen, John-Erik,
Krokli. 54, 0584 OSLO
281037, Sogn, Halvor,
Lønnv. 4, 1344 HASLUM

80 år:

031032, Iversen, Kjell Ingar,
Stasjonsveien 23 B,
2010 STRØMMEN
051032, Haneef, Abdul,
Jerikov. 97 B, 1052 OSLO
051032, Johnsen, Unni Vera,
Bøgt. 25, 0655 OSLO
091032, Kristoffersen, Odd,
Nico Hambrosvei 6, 0969 OSLO

101032, Thorkildsen, Finn,
Nadderudlia 42, 1357 BEKKESTUA
231032, Nedgården, Olav Thor,
Ogmundsvei 20, 0488 OSLO
251032, Antonsen, Gunnar,
Brekkev. 5, 0884 OSLO
281032, Eidsem Øystein,
Askergata 2, 0475 OSLO

85 år:

011027, Magnusson, Hans Oskar Tors,
Nybråtv. 33, 1832 ASKIM
061027, Tvinnereim, Gerd Johanne,
Nedre Bjerggt. 13 A, 3181 HORTEN
211027, Walderhaug, Aagne,
Vollsv. 72, 1358, JAR

90 år:

111022, Haugerud, Odd Toralv,
Sveav. 99, 1263 OSLO
271022, Eriksen, Elsa Henny Luhr,
Bølerskrenten 4, Leil. 609, 0691 OSLO

95 år:

261017, Bjørklund, Jens Olsen,
Birkelundv. 3, 1481 HAGAN

NOVEMBER

50 år:

021162, Arntzen, Eirun,
Anna Rogstadsvei 35, 0592 OSLO
191162, Qvist, Rita Helene Nordby,
Pareliusveien 3 A, 1177 OSLO

60 år:

051152, Hagen, Roy,
Ødegårdsvei 14 B, 1470 LØRENSKOG
191152, Møller, Egil,
Vingolfvn. 2 E, 1170 OSLO
211152, Eggen, Per Larsen,
Nils Kirkerudsvei 26,
1339 VØYENENGA

70 år:

011142, Brenna, Per Walter,
Paal Bergsvei 30, 1348 RYKKINN
041142, Böhler, Finn,
Stordamv. 43 B, 0671 OSLO
081142, Hermansen, Jorunn Næss,
Helgesensgt 58, Leil. 706, 0558 OSLO

121142, Vangen, Bjarne Harald,
Valdresv. 305,
2920 LEIRA I VALDRES
271142, Røa, Trond,
Linjev. 58 C, 1087 OSLO

75 år:

021137, Aasrud, Kjell Dagfin,
Tårnbyveien 53, 2013 SKJETTEN
031137, Myhre, Bjørn,
Nordbyhagen 2, 1540 VESTBY
161137, Moen, Knut,
Ravnkollbakken 41, 0971 OSLO
161137, Venstad, Bjørn Håvard,
Bregneveien 12, 2007 KJELLER
281137, Karlsen, Karin,
Elgtråkket 31, 2870 DOKKA
281137, Lein, Arne Henry,
Skullerudveien 81, 1188 OSLO

80 år:

051132, Aarstad, Birgit,
Frysjav. 21 A, 0883 OSLO
061132, Tandberg, Tore,
Vardeheimv. 12, 1088 OSLO
211132, Eng Roald,
Plogv. 17, 0679 OSLO

85 år:

051127, Vernan, Odd,
Mekanikerv. 10, 0683 OSLO
081127, Oppåsen, Gerd,
Åkerv. 11 A, 3024 DRAMMEN
121127, Jullum, Kjell,
Johan Hirsh vei 18, 0678 OSLO
181127, Hermansen, Esther Helene,
Pærehagan 12, 1349 RYKKINN

90 år:

021122, Jøsøy, Bjørg Sofie,
Løvsetdalen 12 A, 1188 OSLO
141122, Lie, Finn,
Mellombølgen 149, 1157 OSLO

100 år:

041112, Svensson, Edit Elvira,
Österleden 62 F,
Se-35000 242 Vaxsjö, SVERIGE

DESEMBER

50 år:

101262, Marchant, Hans Americo,
Friheten 18, 1940 BJØRKELANGEN
111262, Bergerskogen, Rita Synnøve,
Ammerudgrenda 170, 0960 OSLO
231262, Holmestrand, Tom,
Etterstadsletta 114, 0659 OSLO
251262, Snapa Gunn,
Vosseg. 18 A, 0475 OSLO

60 år:

051252, Pham, Quan Tien,
Holmlia sentervei 26, 1255 OSLO
071252, Haugen, Kai Roger,
Husebyveien 14,
2020 SKEDSMOKORSET
101252, Jacobsen, Curt,
Hagelundv. 4, 0963 OSLO
131252, Blikom, Jan Ragnvald,
Bjerkelundsveien 63 B,
1357 BEKKESTUA
141252, Østby, Jan Roger,
Stavangergt. 44 C, 0467 OSLO
161252, Haakonsen, Vidar Virvar,
Høgåsveien 51, 1259 OSLO
221252, Johansen, Tor Eirik,
Korshagen 12 E,
2020 SKEDSMOKORSET
241252, Kjelstad, Jan Erik,
Vårstien 8, 1850 MYSEN

261252, Sundby, Pål,
Smørsoppv. 23, 1476 RASTA
291252, Glad, Inger,
Klinkerveien 21, 0683 OSLO

70 år:

021242, Dreyer, Ellen Marie,
Postboks 65, 2081 EIDSVOLL
081142, Hermansen, Jorunn Næss,
Helgesensgt. 58, Leil. 706,
0558 OSLO
241242, Korneliussen, Bjørn,
Mellanvägen 37, Se-54432 HJO,
SVERIGE

75 år:

171237, Skaarup, Svend,
Stasjonsvegen 7, 2040 KLØFTA
221237, Holmsen, Svein Arild,
Strømsv. 108 B, 2010 STRØMMEN
281237, Danielsen, Svein-Erik,
Chr Krohgsvei 110, 1415 OPPEGÅRD

80 år:

061232, Flatner, Rolf,
Maridalsv. 374 B, 0881 OSLO
191232, Framnes, Per Johann,
Selvbyggerv. 6, 0591 OSLO
201232, Lindboe, Edgar,
Landskronav. 78, 2013 SKJETTEN
291232, Kristiansen, Knut Kristian,
Plogv. 12, 0679 OSLO

301232, Kvakland, Knut Einar,
Odvar Solbergs vei 24, 0970 OSLO
311232, Mathiesen, Ragnar,
Grevlinglia 15, 1270 OSLO

85 år:

031227, Kjellsen, Roald,
Bankvn. 14, 1383 ASKER
051227, Solhaug, Per,
Evenstuveien 23,
1450 NESODDTANGEN
231227, Bergersen, Odd Reidar,
K M Nordangersvei 10,
2003 LILLESTRØM
291227, Nystrom, Erling Rolf,
St. Hansveien 1, 1400 SKI

90 år:

201222, Simensen, Kirsten,
Vestlisvingen 196, 0969 OSLO
081222, Wien, Johan,
Markatun 22, 2760 BRANDBU

95 år:

101217, Arnesen, Lissie Emmy,
Agmund Boltsvei 5, 0664 OSLO

OGF | Pensjonistforening
(Oslo Grafiske Fagforenings pensjonistforening)

MØTEDAGER 2012:

Onsdager, en gang i måneden, kl. 12.00 - 14.00 i OPPSAL SAMFUNNSHUS,
Vetlandsveien 99-101.

Alle er hjertlig velkommen. På møtene tar vi opp aktuelle saker, samtidig har
vi hyggelig samvær med tidligere kolleger og kjente. Vi arrangerer også
2 dagsturer og en tur over noen flere dager én gang i året.

Hvorfor ikke komme? Vi tror du vil trives blant oss.

Hilsen OGFs pensjonistforening.

Resterende møter i 2012:

24. oktober - 14. november og 12. desember har vi vårt julemøte.

HALVÅRSMØTE 2012

**Oslo grafiske fagforening
avholder halvårsmøte i
Sagveien 24.**

Torsdag 25. oktober klokken 17 00.

Forslag til dagsorden:

- 1. Åpning ● 2. Konstituering ● 3. Muntlig beretning
4. Innkomne forslag ● 5. Valg av valgkomite.**

**I forkant av den ordinære dagsorden blir det innledning av
Alexandra Plathe om AFP med muligheter for spørsmål.**

**Forslag som ønskes behandlet på halvårsmøtet må være kommet
inn til styret innen torsdag 4. oktober.**

Det blir enkel servering.

**Påmelding innen fredag 19. oktober
avd850@fellesforbundet.org , eller telefon 22 80 98 70.**

Styret i Oslo Grafiske Fagforening